

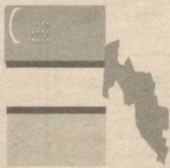
Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик куни
— 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

ПАНШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

1996 йил январ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОЛАЛАР ЖАМГАРМАСИ ВА «СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН» ХАЛҚАРО ХАЙРИЯ ЖАМГАРМАСИ ҲАФТАЛИГИ

Баҳоси эркин нарҳда

либ утди. Унда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов ҳам иштирок этди.
Ҳамдустликка аъзо давлатлар раҳбарлари кенгаши мажлисида бу гал ундан зиёд масала муҳокама қилинди.

МЕНЕЖЕРЛИК МАКТАБИ

Самарқандда бошқарув ходимларини тайёрлаш ва қайта тайёрлаш маскани — «Менежер» мактаби очилди.

Самарқанд шаҳри ва туман ҳокимликлари ходимларидан таклиф этилган дастлабки гуруҳ бу ерда таҳсил олишга киришди.

ЁҒ СЕРОБ БЎЛАДИ

Ховос туманидаги Фарҳод ширкатлар уюшмаси

жамоаси ўтган йили Германиянинг ВЕЛЕКС фирмасидан ёғ-экстракция цехи сотиб олиб, ишга туширишган эди. Корхона кунига 2,5 тонна чигитдан 250 килограммгача пахта ёғи олиш қувватига эга. Ишлаб чиқарилган маҳсулотнинг бир қисми уюшма деҳқонларига 20 фоиз арзон нархларда сотилмоқда.

ҚИШЛОҚДА МИТТИ ЗАВОД

Пахтабод туманидаги Ўйғур қишлоғида сутни қайта ишлайдиган митти заводнинг ишга туширилиши қишлоқ аҳли ва фермерларни хурсанд қилди.

Ҳозир митти корхонада кунига бир ярим тоннага сут қайта ишланиб, ундан сариеғ, қаймоқ, қатиқ ва сузма олинмоқда.

ИҚТИСОДИЙ ИНТЕГРАЦИЯ КЕНГАЙМОҚДА
19 январ куни Москвада Мустақил Давлатлар Ҳамдустлигига аъзо мамлакатлар давлат раҳбарлари кенгашининг навбатдаги мажлиси бў-

Қалбингга ана шу бир ҳовуч оппоқ қор янглиғ,
кириб келган илк орзулар сени ҳеч қачон тарк
этмасин, қизалок!

А. Тўраев олган сурат

VIII СОҲБА:

«Дунёда бизнингдек бахтли
бўлмасди»:

— Ҳеч нимадан ҳеч нима йўқ шу ерда яна
тортишиб, жанжаллашиб кетдик (4-бет)

«ҚУМҲУШ ИТЎҲ»:

— У ялт этиб менга қараркан, кўзларида
чексиз изтироб кўрдим (7-бет).

АКЦИЯ
ИҚТИСОД
ТАЯНЧИ!

МILLIY INVESTICIYA FONDI
ҲАМДА
ҲАМДА
НҲИВЕСТИЦИА ФОНДИ

Тел 39-16-56
FAX 39-17-63

Буни ҳар бир оила билиши керак

ЗАРАРЛИ ОДАТЛАРНИНГ ОҚИБАТИ

Бу бобда чекиш, ичиш ва гиёҳванд моддалар истеъмол қилиш каби зарарли одадлар ва уларнинг хушқў оқибатлари ҳусусида гап боради.

1. Авелнинг спиртли ичимликлар истеъмол қилиши, «наслнинг алкоғолик синдроми» деган хасталикни юзага келтиради. Бу хасталик нафақат ҳомилининг миё қисми ривожланишига, балки организмнинг бошқа аъзолари шаклланишига ҳам салбий таъсир этади. Спиртли ичимликлар ҳомилининг озиқланиши ва организмдаги модда алмасишувини ҳам издан чиқаради. Айниқса, «наслнинг алкоғолик синдроми» ҳомиладорликнинг уч-саккизинчи ҳафталарида жуда хавфли саналади. Бунинг оқибатида, тутилган болаларда ақлий ривожланиш қобилияти анча суст бўлади. Ҳатто ақлий ўсишдаги номутаносиблик мактабдаги ўқишга ҳам таъсир этади.

2. Гиёҳвандлик ҳам алкоғолизм сингари ақлий ва жисмоний қусурларни вужудга келтиради. Гиёҳванд моддалар асосан 4 та гуруҳга ажратилади. 1. Опиатлар (героин, кукорин). 2. Марказий нерв системасини қўзғатувчилар (кофеин, феномин ва бошқа). 3. Барбитуратлар ва бошқа ухлатадиган гиёҳванд воситалар. 4. Нашанинг турли хилдан тайёрланадиган моддалар (анаша, марихуана). Ҳатто бу сингари гиёҳванд моддаларни 1 марта ис-

теъмол қилиш ҳам наслга жиддий таъсир кўрсатади. Бунинг оқибатида юрак хасталиклари, гастрит, ошқозон яраси, ун икки бармоқли ичак, жигар церрозин, шунингдек, пневмония ва плеврит (ўпка пардасининг аялигланиши) касалликлари юзага келади.

Мутахассисларнинг фикрича, гиёҳванд моддалар истеъмол қиладиган умирлардаги ўлим миқдори ўзларининг соғлом тенгдошларига қараганда 26 барабар кўп бўларкан.

Шунингдек, гиёҳвандлар СПИД касаллигининг вирусини ташувчи ҳамдир.

3. Тамаки ўзида 7 мингга яқин компонентларни муҳассаслаштирган. Буларнинг аксарияти жуда юқори даражадаги токсик хусусиятларга эга. Тамаки таркибидagi никотин эса наркотик хусусиятга эга саналади. Никотин гиёҳванд моддаларга қараганда икки хўсса, спиртли ичимликларга қараганда уч баробар тез қонга аралашади. Қўлаверса, никотин таркибида даставвал нерв системасини зарарлантирувчи захар бор. Никотин айниқса ҳомиладорлик жараёнида наслга таъсир қилиб, унинг турлича қусурлар билан туғилишига сабаб бўлади.

Ҳатто ҳомиладорликнинг туртинчи ойида ёки гўдакнинг туғилиши арафасида чекиш ҳам боланинг қусур

билан туғилишига, ҳатто унинг нобуд бўлишига олиб келади.

Ҳомилигидаёқ никотин билан захарланган гўдакни туғилгандан кейин ҳам бу захри қўтил таъқиб қилаверади. Ўрни никотиннинг миё ва мушакларга таъсири давом этаверади.

Чекувчи оналарнинг болалари беҳаловат, йиғлоқи, ёмон ухлайдиган, тенгдошларига қараганда жисмонан камқувват ва ривожланмаган бўлишади.

Тамаки таркибидagi захарли моддалар ҳатто она сути орқали ҳам бола организмга утиши мумкин.

Янги туғилган чақалоқни тамаки тутунини буруқсиган хонада олиб утириш ёки у ётган хонада чекиш рақ касаллигини келтириб чиқаради. Шунингдек болалар яшайдиган хоналарда чекиш уларда ҳам бунга кўникиш ҳосил қилдириб, чекишга ўргатиб қўйиши, мумкин.

Туркистон бир — Ватан бир

ЭЛ СОҒЛИГИГА КАМАРБАСТА

Алмати шаҳрида давлат илмий-амалий «Медстандарт» маркази ташкил этилди. Марказнинг булимлари вилоятларда ҳам фаолият кўрсатмоқда. «Медстандарт» мамлакатга чет эллардан келтирилаётган дори-дармонларнинг, болалар озуқаларининг, парфюмерия маҳсулотларининг сифатини текшириб, ўз хулосаларини беради. Масалан, яқинда Туркиядан келтирилган 18 тонна болалар озуқаси истеъмол учун яроқсиз деб топилди ва савдога чиқарилиши таъқиқланди.

ПУЛНИНГ ҚАДРИ МОЛ БИЛАН

Марказий Осиё мамлакатлари ичида Тожикистонда пулнинг қадрсизланиш даражаси энг юқори бўлиб турибди. Шу ўринда тожик рублининг қадрини кўтариш борасида бир қатор ишлар амалга оширилаётганини ҳам таъкидлаб ўтиш керак. Жумладан, 1995 йилнинг сентябр-октябр ойларида қадрсизланишнинг ойлик даражаси 140—160 фоизни ташкил этган бўлса, ноябр-декабр ойларида келиб бу курсаткич 20—30 фоизга тенг бўлди.

МЕМОРАНДУМ ИМЗОЛАНДИ

Туркменистон ва Эрон давлатлари ўртасида савдо-иқтисодий ҳамкорлик тўғрисидаги меморандум имзоланди. Шу асосда Эроннинг «Индустриал дизайн» компанияси Туркменистонда каолин ишлаб чиқарувчи фабрика қўриқлишини яқунлаши, керамик плиталар ва сантехника воситаларини ишлаб чиқарадиган қўшма корхона ташкил этиш режалаштирилган. Шунингдек, Эрондан 50 та «Шаҳаб Ходро» русумли шаҳар ичидаги йўналишларда қатновчи автобуслар келтирилаётган бўлди.

ТЕЗ СУРЪАТДА ВА ҚИСКА ФУРСАТДА

Қирғизистоннинг Жалолобод вилоятида нефтни қайта ишловчи завод қўриқлиши бошлаб юборилди. Уни шу йилнинг июл ойида ишга тушириш режалаштирилган бўлиб, завод бир йилда 250 минг тонна нефтни қайта ишлаш имконини беради. Умуман, мамлакатнинг нефт маҳсулотларига бўлган эҳтиёжи 1 миллион 300 минг тоннага тенг экан.

ҲАМКОРЛИК САМАРАСИ

Тожикистон ҳукумати Ҳиндистон билан бўлган муносабатларда асосий эътиборни у ердан зарур дори-дармонларни келтириш ҳамда уларни мамлакатнинг ўзида ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш имконини берадиган қўшма корхоналар барпо этишга қаратмоқда. Хусусан, ўтган йили ўз фаолиятини бошлаган «Тожиқфарм ЛТД» қўшма корхонаси бир йилда 150 миллион долларлик камёб дори-дармонлар тайёрлаб бериш қувватига эга.

Акс-садо

Қош қўяман деб...

Газета «Оила ва жамият» деб номланишидан келиб чиқадиган бўлса, унда бериладиган ҳар бир мақола оиланинг мустақамланишига ва жамиятнинг ривожланишига қаратилган бўлиши керак, шундай бўлиб ҳам келмоқда. Аммо янги йил олдида 49-сонда психолог Фахриддин Рўзиқўловнинг «Ноҳуш воқеа содир бўлса» номли мақоласини ўқиб ҳайрон бўлдим.

Мақолада урф-одатларимиз ҳақида сўз юритилган, ҳамда баъзи-бир рақамлар келтирилган. Масалан: «...Мутахассисларнинг берган маълумотига кўра, ажралишнинг биринчи йили касалликка чалиниш ва унинг кўрсаткичлари шу ёшдаги нормал оилаларга нисбатан 10—12 баробар ортқидир. Балоғатга

етмай жиноят йўлига кирган тарбияси оғир болаларнинг 10 фоизи ё отасиз, ё онасиз. Педагогик назоратсиз ўсаётган болаларнинг 60 фоизи отасиздир».

Шундай экан, ҳурматли рўхшўнослар, яъни оилалар ажралишгандан кейин нима қилишлари кераклиги ҳақида эмас, балки ажралмасликлари учун нима қилишлари кераклиги ҳақида маслаҳат берилиши лозим деб ўйлайман. Чунки бу газетани асосан ёш оилалар, айниқса хотин-қизларнинг кўпчилиги мутлоа қилишади.

Мақолада фарзандларга ажралиш сабабларини тушунтириш кераклиги ҳақида таъкидланибди. Ёки ота-оналарга ҳам (қайнона-қайноналарига) керакли тавсиялар берилган.

Тавсия, маслаҳатлар яхши-куя, лекин иккиланиб турган эр-хотинга бу мақола ажралишларига сабаб бўлмаса деб қўрқаман. Унинг ўрнига оиланинг муқаддаслиги, фарзандларни етук инсонлар қилиб етиштиришга ҳаракат қилиш ҳақида маслаҳатлар берилса мақсадга мувофиқ бўлмайми? Умуман га-зета саҳифаларида ибратли, намунали оилаларни тарғиб қиладиган, оиланинг мустақам бўлишига ундайдиган мақолалар бериб борилиши лозим деб ўйлайман.

Вилоят ЮЛДАШЕВА,
Сирғали тумани 305-линей ўқитувчиси

Бер менинг ўйинчоғимни

Р. Албеков сурати

Эслаб қолинг

КУНЛАР ТАЪБИРИ

ДУШАНБА — агар бу кун фарзанд туғилса, ҳалол, имонли мусулмон бўлур. Агар фарзанд ўғил бўлса, Аҳмад ёки Муҳаммад қўйсун. Агар қиз бўлса Фотима қўйсун. Меҳмондорчиликка бормок, сафар қилмок, иморат қилмок, гусл қилмок яхшидур. Бирор янги ишни бошламок, тирноқ олмақ ҳубдур. Янги уйга қўчмак муборақдур.

СЕШАНБА кун тирноқ олиш мумкин эмас (бас-талик келтурур) савдоси боғланур. Қўз учса садоқа бормок керак. Сафар қилса намози пешин вақтида сафар қилмак керак. Янги кийим бичмак яхшидур, янги иморат бошламок яхши эмасдур.

ҚОРШАНБА янги уйга қўчмак беҳосият эрур. Янги кийим бичмак яхши. Ул янги кийим бирла давлат топар, янги устига янги кияр. Соч олдирмак яхши, Сафар, субҳи содиқ вақтида қилсун. Қандай иш бошласа барақадир.

ПАЙШАНБА кун янги уйга қўчмак беҳосият. Янги кийим бичмак, ҳар ишни бошламок муборақдур.

Бу ажиб дунё

ЭМАКЛАШДА РЕКОРДЧИЛАР

Инсон балолигида эмаклаб кейин юриб кетиши барчага аён. Лекин эмаклашни спорт тури хисоблаб уни баҳаратчилар, ҳам борлиги ёлгон эмас. Бундайлардан бири англиялик Крис Лоқдир. У 43 км масофани тўхтамасдан эмаклаб босиб ўтди ва эмаклаш бўйича жаҳон рекордини ўрнатди. Крис Лоқдир бу рекорди 11 йилдирки ўз кучини йўқотгани йўқ. Аммо Москва яқинидаги Дмитров шаҳрилик 38 ёшли Иван исмли киши яқин ўртада бу рекордини янгилаши мумкин. Ванянинг айтишича, у қўқам келиши билан 65 км узоқда, Москвада яшаётган собиқ хотинининг олдида эмаклаб бормоқчи. Иван бу билан Гиннеснинг рекордлар китобига кириб, хотини билан ярашиш ниятида. Уни ташвишга солаётгани йўлда учраган милиция ҳодимларини ўзини спортчи эканлигига ишонтириш бўлиб турибди. Шундай қилиб бир ўқ билан икки қуённи урмоқчи бўлган «спортчи» ҳозирча тайёргарлик учун тез-тез эмаклаяпти.

Дилбар тайёрланди

Муассисларимиз фаолиятдан

«ИЙМОН» ИШ БОШЛАДИ

«Соғлом авлод учун» Халқаро хайрия жамғармаси Сурхондарё вилоят бўлими қўшида «Иймон» деб номланган савдо ишлаб чиқариш корхонаси иш бошлади. Айтиш керакки, корхона ўз зиммасига гўяда қатта хайрли вазифани олган. Аналик ва болаликни муҳофаза қилиш йўлида «Иймон» аниқ режа асосида ишлар олиб боради. Чунончи, у арзон нархларда дори-дармонлар сотаётир. Корхона олинган фойданинг ўн фоизини хайрия ишларига сарфлашга қарор қилди.

ТАЯНЧ НУҚТА

Жамғарманинг вилоят бўлими ўтган йили қатор туман ва шаҳарларда ўзининг таянч нуқталарини тўзди ва уларга ишбилармон, эл ичида обрў-иззати бор бўлган одамлардан бошлиқлар тайинлади. Ана шундай таянч нуқталаридан наватбатдигиси Шўрчи туманида тузилди. Унга Ўбайдулла Ҳабибуллаев директорлик қилмоқда.

Маҳмуд АБУЛҲАЙЗ
Сурхондарё вилояти

XXXXVI

Лондон, 1749 йил 12 сентябр

Жондан азият болажоним,

Гайритабиий туюлса ҳам, бироқ сен ҳақингда чор атрофдан яхши гаплар қўлогимга чалингани сари кўпроқ ташвишга тушмоқдам. Сендан шунчалар умидим каттаки, зигирдек гумондан ҳам бениҳоя чўчийман. Худога шўкри, мен орзу қилган қирғоққа яқинлашиб қолдинг. Орзулар қирғоғи шундоққина қуриниб турганда кеманг бирдан ҳалокатга учрамасин, илойим. Мен бу қайғуни кутара олмаيمان. Шу боисдан ҳам ота сифатида эмас, бир дўст сифатида муваффақиятли олиб бораётган ишингни ёруғ юз билан охирига етказишингни ўтиниб суйрайман. Олимлар ва киборлар даврасида муносиб урин олишингни орзу қиламан. Ҳар икки даврада ҳам нуфузга эга бўлиш ҳаммага насиб этавермайди. Зеро, ўта билимдон одамларнинг барчасини ҳам яхши тарбия қўрганлар сирасига киргизиб бўлмаганидек, намунали хулқ ва тартиб-интизомли кишиларнинг аксарияти нодон, бачкага бўлишади.

Илм-фандаги мураккаб доволардан ошиб ўтдинг, энди қолганини забт этишингни учун иродадан кура кўпроқ фурсат зарур. Бетоблигинг туфайли анча вақтни бой бердинг, энди жиддий шугулланишнинг лозим. Яқин олти ой мобайнида Мистер Харт сен билан ҳар кунни олти соатдан шугулланмоғи даркор. Тўғри, устозинг сени бунчалик қийнагиси келмаслиги мумкин. Аммо ундан ўзинг илтимос қил, сени кунт билан ўқитсин. Машгулотларни албатта эрталабдан бошланглар. Куннинг иккинчи ярмини эса дам олиш ва маданий тадбирларга ажратган маъқул. Оқшомлари баллар, театрлар ва ибратли оилаларга ташриф буюрсангиз яхши бўлади. Лекин, бу тадбирлар эрталабки машгулотларга ҳалал бермасин. Нонушта-зиефатлар, эрталабки сайллар уюштиришни ҳаёлингга ҳам келтирма. Ҳозир сен бирон киши эрта билан ҳамсухбат бўлишга таклиф этса, бажониди кўнаверадиган ёшдасан. Ўқингдан бўлсин, бачкага тақлидларга асло кўн-

ма, мени кўрсатма буйича куннинг биринчи ярмида ўқув машгулотлари билан бўлишингни айтиб ўз сўра. Майли мен айбдор бўла қолай. Аслини олганда, вақтинги беҳуда сарфловчи такасалтангларга менсизок ўзинг муносиб жавоб берасан деб уйлайман.

Ҳаёлимда ҳозир сен Римда ҳар тонг машгулотлар билан банд бўлиб, оқшомлари шаҳарнинг диққатга сазовор жойларини томоша қилиб, римликларнинг яхши урф-одатларини ўзлаштириб олаётгандексан. Шунингдек, ўша ёқда ҳам гала-гала бўлиб майшат қилиб юрган ҳамюртларимиз борлигини, уларнинг саҳару мар-

берганмисиз?

Стенхоп: — Ҳа, отамга сўз берганман, у кишининг иродалари шундай.

Инглиз: — Наҳотки, минглаб мил узоқдаги қари туллак сизнинг нима қилаётганингни кузатиб турибди, деб уйласангиз.

Стенхоп: — Агар отамнинг кўрсатмаларига амал қилмай қўйсам, у ҳам менинг ҳамёнимни шамоллатиб қўяди.

Инглиз: — Ўй, у ҳали сизга пўписа қилдими? Ҳечқиси йўқ, дўқ-пўписадан одам улмайди.

Стенхоп: — Йўқ, у менга ҳеч қачон пўписа қилмаган. Фақат отамнинг асабига

раво кўрмайди, шу боисдан у билан бирга бўлишдан роҳатланаман.

Инглиз: — Худо урсин, сиздек намунали йигитчини кўрмаганман. Ҳа майли, эртага бизникига келасизми-йўқми, яхши вином бор, бир мазза қиламиз.

Стенхоп: — Тақлифингиз учун минг бор ташаккур, лекин эртага оқшомда ҳам баллар. Кардинал Албани ва Венеция элчисининг рафиқаси билан учрашишим керак.

Инглиз: — Бу хорижликларникида сизга пишириб қўйибдими? Мана, мен ҳеч қаерга бормайман, ҳушомаду тавозелар жонимга тегиб кетди. Киборлар даврасида ўзимни ноқулай ҳис қиламан.

Стенхоп: — Мен улардан тортинмайман ва кўркмайман. Улар билан жуда осон тил топа оламан. Тилларини, урф-одатларини ўрганаман. Ахир бу томонларга шунинг учун қилинмиш, а лаббай!

Инглиз: — Тўғри-я! Лекин ҳар кунни тушгача энага билан, оқшомлари эса киборлар даврасида бўлиш ва ҳаммаша Англияда қолган қариянгиздан қўриб яшаш жонингизга тегмайди, Стенхоп. Ҳар ҳолда галати одам экансиз, сиз билан мурося қилолмасам керак.

Стенхоп: — Менам шундай деб уйлайман.

Сездингми, ўзинг айтишинг мумкин бўлса, сенинг забонингга фарздлик, шогирдлик, борингки, ватанпарварлик туйғуси билан йўғрилган ҳақиқатли сузларини солганим йўқ. Чунки, чўққатабиат одамларга бундай улугвор ниятлардан сузлашинг ўзи нодонликдир. Улар барибир тушунишмайди. Тушунган тақдирларида ҳам кеч бўлади. Яна бир ярим йил ана шу белгиланган йўлимиздан бор. Менинг илтимосим шу. Кейин, унинг фарахбахш натижаларидан бир умр ўзинг ҳам баҳраманд бўласан (...)

(Давоми бор)

ЧЕСТЕРФИЛД

Ҳаёлингга мактублар

донгача давом этиб, охири жанжал-тулол билан тугайдиган зиефатларини ҳам куз олдимга келтираман. Бундай такасалтанг ҳамюртларимиз билан сенинг ўртангиди мулоқотни қўйидагича тасаввур этаман:

Инглиз: — Эртага эрталаб бизникига келинг, яна бир-икки нафар ўзимизникилар бўлишади, биргалашиб нонушта қиламиз, сўнгра шаҳардан ташқарига сайрга чиқамиз, хўпми?

Стенхоп: — Афсуски бунинг иложи йўқ, тушгача мен уйдан чиқа олмаيمان.

Инглиз: — Унда сизникида бирга нонушта қиламиз.

Стенхоп: — Бунинг ҳам имкони йўқ, чунки мен банд бўламан.

Инглиз: — Унда индиги учрашамиз.

Стенхоп: — Очигини айтганда, ҳар кун соат 12 гача мистер Харт мен билан шугулланади.

Инглиз: — Жин урсин, шунча вақт мистер Харт билан нима қиласизлар?

Стенхоп: — У менга турли фанлардан дарс беради, биргаликда ўқиймиз, ёзамиз ва суҳбатлашамиз.

Инглиз: — Қўйил-е, мана бунинг машгулот олдига булади. Нима, бирова ваъда

тегмайин дейман холос.

Инглиз: — Тава. Қарияга зардага тула мактуб ёзинг-қўйинг, вассалом.

Стенхоп: — Каттиқ янглишяпсиз. Отам бир сўзли одам. У ҳеч қачон мени уришмаган, мабодо бир нарсадан уни хафа қилиб қўйсам, ишончим комилки, мени кечирмайди. Кейинги кечириму ўз сўрашлар бейфойда.

Инглиз: — Айтингчи, анови энагангиз оти нимадир, Мистер Харт шекилли, унга ҳам қўлоқ солишингиз шартми?

Стенхоп: — Албатта!

Инглиз: — Демак, у ҳар тонгда грек, лотин тиллари, мантқиқ ва бошқа бемаъни нарсалар билан миангизни суёлтиравар эканда. Жин урсин, менинг ҳам энаган бор, бироқ у билан бирон марта китоб варақлаган эмасмиз. Шу ҳафта ичиде уни умуман кўрсангиз, бадар кўриб кетсам майли, ишим йўқ.

Стенхоп: — Сизнинг таъбирингиз билан атасак — менинг энагам ҳеч вақт менга ёмонликни

ИЙМОННИНГ ШАРТЛАРИ

(Давоми. Боши ўтган сонларда)
Илоҳий ҳад-чегара

Ҳар бир нарсанинг меъри, ҳад-чегараси бўлади. Мабодо у бузилса, бу ҳол бот-бот тақдорланса, оқибат-натижада нарсаси ўз муайянилигини, ўзига хослигини, ўзлигини йўқотди, бошқа нарсага айланади, ҳоҳида эса ўз зиддига ҳам айланиб кетади. Бу қонуният ҳам моддий-жисмоний, ҳам руҳий-маънавий ҳодисаларга бирдек дахлдордир. Абу маъно (яъни маънолар Отаси, деб шўхрат тоғдан забардаст мутафаккир шоирларимиздан мавлоно Бедил Ҳазратлари айни қонуниятни тубандаги тимсоллар воситасида ифодалаб кетганлар:

Узлуксиз шодлик ҳам келтиради ғам,
Ҳаддан ошган базм мисоли мотам.
Ҳар нарсаси меъёрдан ошмаса яхши,
Бошдан ошса, ўтдан баттарроқ сув ҳам.
Тангри Таолога ва Унинг ҳақирот пайгамбарни Мухаммад Мустафо (с. а. в.)га иймон келтирган киши учун ҳам шунга ухшаш аниқ тайин этилган илоҳий шарт, меъёр, ҳад-чегара мавжудки, ундан четга чиқмаслик, уни бузмаслик ҳар бир мўмин — мусулмон учун тақводорлик йўлидан юришга, ҳар қандай вазиятда ҳам гирромлик қилмай, ҳалол ризқ-рўз излаб, ҳалол лўқма ошашга, шу тариқа ўз иймонини ҳаммаша поқу беғубор ва саломат сақлашга, жасад-баданини доимо тоза, кийим кечанго турар жойини озода тутишга имкон беради. Бу илоҳий меъёр, ҳад-чегара диний адабиётларда иймон шартлари деб юритилган ва унинг мазмунини ҳалол билан ҳаромни фарқлаш ҳамда шубҳали нарсалардан токи гумон йўқолгунча тийилиб туриш ташкил этади.

Алоқшунослик фанининг тили билан айт-

ганда, исломий ҳалол ва ҳаром амрий (буюрғучи) ва қатагон (тақиловчи) ахлоқий нормаларнинг худди ўзгасидир. Маълумки, ҳар бир айрим киши қайси жамиятда яшамасин, ўз фаолияти ва қўлдалик хулқ-атворида даставвало, ўз фардий-шахсий эҳтиёж ва манфаатлари, шу негизда юзага чиқадиган шахсий рағбатлари тақозаси билан ҳаракат қилади. Масаланинг ўта мураккаблиги, бениҳоя нозиклиги шундаки, бу шахсий-фардий манфаатлар мазмуни жиҳатидан ё шахсият-парастлик, ё ғуруҳпарастлик ва ё жамият-парварлик характериға молик бўлиши мумкин. Мусулмончилик ахлоқи нуктаи назаридан булардан иккитаси иллат ва биттасигина фазилат саналади. Айёни, жамиятпарварлик фазилатдир.

Ҳалол нормаси турфа касб-кор, ранг-баранг ғуруҳ ва табақага мансуб кишиларнинг ўзаро ҳамда хусусан турли жамоа, умуман жамият билан юритадиган алоқа-муносабатларида сўзсиз рўйа қилиниши лозим бўлган илоҳий талаблар ва исломий-ахлоқий қадриятларнинг бутун бир силсиласи сифатида жамол қўрсатиб, ҳаммаша умумжамият манфаатларини муҳофаза қилади. Қатагон нормаси эса мазкур талабларнинг шахсиятпарастлик ёки ғуруҳпарастлик манфаатлари таъйинида бузилишига ҳамда алақибат айтиб кетишига йўл қўймасликни қўзғайди.

Ҳар қандай ахлоқий нормалар вазингта қараб, гоҳ ҳаётий идеал-омол, гоҳи фаолият дастури, гоҳида ахлоқий хулқ-атвори тартибга солувчи асбоб, гоҳи хатти-ҳаракат рағбати, гоҳида эса ахлоқий баҳо мезони вазифасини ўташи мумкин. Масалан, ахлоқий баҳо — ҳукм ва шу асосда юзага чиқадиган муайян тўйғу (севинч, мамнуният, афсус-надомат, қаҳр-ғазаб) ҳамда ахлоқий муносабат

(илик, кўрс-қўпол, расмий-совуқ) шаклда намоён бўла олади.

Алхамдулиллоҳи Роббил оламин Қуръони Каримда ҳалолу ҳаромга оид 500 га яқин ҳукм нозил қилгандир. Ҳадиси Қудсий ва Ҳадиси Шарифларда ҳам бу ҳусусда қанчадан-қанча хитобу иттиболар, панду насиҳатлар келтирилган. Мўмин-мусулмонларга ўз ижтимоий ва шахсий-маиший ҳаётида, кишиларга муомала-муносабатда адо этиш буюрилган ҳамда тақийланган ҳалол-ҳаром нормаси ислом шариатида, янада муфассаллаштирилган. Айни шу норма асосида рўбга чиқадиган амаллар фарз, вожиб, суннат, мустаҳаб, муҳо, ҳаром, макруҳ, мустакраҳ сингари ғуруҳларга ажратилган, уларнинг умумий миқдори 900 тадан зиёддир.

Ислом таълимотида мазкур амалларида асос эътибори билан ҳақиқий дин ҳамда инсон ақли, жони, сиҳат-саломатлиги, насли, шаън-шарафи, қадр-қиммати, ор-номуси, ҳаё-иффати, иззат-иқдоми, обрў-эътибори муҳофаза қилинади ва одамийликка зид иллатлар қораланади, улардан ҳазар қилинади. Катта-кичик иллат-ғуноҳларнинг тури кўп. Мақола ҳажми кўтармагани туфайли шу нарсани таъкидлашмики, майда-чўда қўсурлардан ташқари, фақатгина Аллоҳнинг ғазабини келтирадиган, инсон шаъни-шарафини қўп-қора балчиқа бўлгайдиган, ҳатто унинг қаторидан чиқариладиган, шу боисдан даҳшатнок қабру дузаҳ азовбарига дучор қиладиган 300 тадан зиёд улкан иллат-ғуноҳлар Қуръони Каримда ва йўқорида зикр этилган Ҳадисларда бирма-бир санаб ўтилган.

«Кечирилмайдиган, кечирилмайдиган ва унутилмайдиган ғуноҳлар бор, — дея марҳамат қилдилар Пайгамбаримиз Мухаммад (с. а. в.) — Кечирилмайдиган ғуноҳ — бу Аллоҳга ширк келтиришдир. Кечирилмайдиган Аллоҳи Таоло билан бандлар ўртасида бўладиган маъсият (ғуноҳ) ишлардир. Ғуноҳнинг унутилмайдигани бандларнинг бир-бирларига қилган зулм ва ҳиёнатлари-

дир. (Бу ғуноҳни то мазлум кечмагунча Аллоҳ ҳам кечмайди.)». Бошқа бир Ҳадисларида унутилмайдиган ғуноҳларни қисман санаб, тубандагича марҳамат қилдилар Пайгамбар Ҳазратимиз: «Ҳар бир мусулмоннинг моли, обрўси ва қони бошқа мусулмон учун ҳаромдир». Бу лунда Ҳадиси нал кенгроқ шарҳланса, ҳар кимнинг не-не заҳмат-машаққат чекиб туллаган мол-дунёни, пул-ақчасини турли ҳийла-найранг, ўғрилик, зулрлик билан тортиб олиш, мисқоллаб орттирган обрўсини бўхтон-туҳмат тарқатиб туқишга уриниш, бировнинг атоий Худо бўлган жонига ноҳақ тажовуз қилиб ўлдирш ҳаромдир.

Шунингдек, пора бериш ҳам, пора олиш ҳам ҳаром, негаки икковининг бу бадкорлиги мўминлик эътиқодиға ҳам, инсон шаън-шарафига ҳам мулқоло зиддир. Мансабдорлар ҳаддан, қоз-судлар порадан узоқ бўлишлар даркор. Зероки, Пайгамбаримиз айтганларидек: «Аминнинг пора олиши ҳаромдир, ва қозининг пора олиши қириқликдир». Яна намозни тарк этиш, ота-онасига осийлик, кишилар, давлат ҳақига ҳиёнат қилиш, ёлғончилик, фоҳишалик, зинокорлик, фибрибгарлик, тамаъгирлик, тақаббурлик, закот бермаслик, ароқхўрлик, нашавандлик, риёкорлик, қиморбозлик, чақмичлик, гийбатчилик, ҳасадчилик сингарилар ҳам улкан ғуноҳлар сирасига кириди. Индаллоси, Пайгамбар Ҳазратимиз таъкидлаганларидек: «Исломда бирова зарар бериш ҳам, зарарланиш ҳам йўқ. Дилозорларнинг ҳаммаси дузаҳга маҳкумдир».

(Давоми бор)

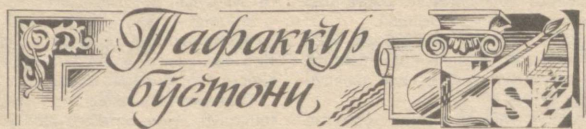
Миён Содик РАББОНИЙ,
Халқаро Ислам тадқиқот маркази
илимий ходими

Бу ажиб дунё

КОСМИК КЕЛГҲНДИЛАР РАКНИ ДАВОЛАШМОҚДА

Кейинги пайтларда Испаниядаги де Лос-Нинос болалар шифохонасида ажаб-товур воқеалар содир бўлмоқда. Шифохонанинг рақ касалликлари бўлимида ётган ва врачлар «кўпга бормайди», деб ҳисоблаётган 7 ёшли Хуан Лопес, 8 ёшли Анита Пена, 9 ёшли Гентор Гомес ва Мария Мунослар космик шифокорларнинг ёрдами туфайли буткул соғайиб кетишди.

— Булар жигаранг, бошлари ва қўзлари катта мавжудот бўлиб, ҳар доим тунги иккилар атрофида пайдо бўлишади, — дейди доктор Томас Рунс. — Улар касал болаларнинг пешонасига курсаткич бармоқларини қўйиб туриб, қандайдир нур ёрдамида уларни даволашмоқда.

Буюк ёзувчи Фёдор Михайлович Достоевский: «Қисматимдаги яхши кунларим, ижодимдаги ютуқларимнинг тенг ярми оилам шарофатидандир», деб ёзган эди. Адиб ижодининг чуққиси, қолаверса, дунё адабиётидаги йирик воқеа ҳисобланган «Ака-ука Карамазовлар» романини умр йўлдоши Анна Григорьевна Достоевскаяга (қизлик фамилияси — Синеткина) бағишлайди. Бу улуг санъаткорнинг умр шомида садоқатли ёстиқдошига миннатдорчилик белгиси, аёл ме-

рҳ-муҳаббатига эҳтиром рамзи эди.

Маълумки, Достоевский ҳаёти силлиқ кечмаган. Бошидаёқ шахсий ҳо-тиржамликдан ҳақиқат, эрк учун воз кечади ва бу довкораклиги боис чор ҳукумати 27 ёшида уни ўлим жазо-сига ҳукм этади, ҳукм ижросига са-ноқли кунлар қолганда Сибир сургу-нига аллаштиради. Бу даҳшатлар унинг иродасини буқолмади. Достоевский ҳаётининг сўнгги лаҳзасига ҳақиқатга содиқ қолди, инсон руҳи-ни теран таҳлил этишдан толмади. Ана шундай инсон билан умр бўйи

ҳамнафас бўлиш, унинг рози-ризо-лигига эришиш, бахтиёр қилиш ҳар қандай аёлнинг ҳам қўлидан кела-вермайди.

Қуйида эътиборингизга Анна Григорьевнанинг «1867 йил кунда-лиги»дан олинган айрим парчалар-ни ҳавола этаймиз. «Кундалик»ни ўқиганда ҳаётга, ҳақиқатга тик кўз билан қарайдиган зукко ва сабр-бардошли аёлнинг буюк, хаста, фи-дойи, боз устига ўзига эр бўлгучи Инсон қалбини тушунишга уриниш-лари, ўз нуқсонларига иқрорлари ҳар бир маърифатли уй бекасини умр йўлдоши, рўзгор ҳақида чуқур-роқ мушоҳада юритишга, вафо ва садоқатда устивор бўлишга даъват этади.

ТАРЖИМОН

раб ҳурматлайманми? Наҳотки, шундай деб уйласса! Айтдимки, истагим бойлик, бойвуччилик бўлганида, ушандаёқ Т. га турмушга чиқиб (Буни Федя ҳам эшит-ган), аллақачон буларнинг барига муюс-сар бўлган бўлардим. Мен ақл ва қалбни ҳаммасидан юқори қўяман. Қисқаси, ун-га дилимдагини тўкиб солдим, ҳатто ала-мимдан қўзимга ёш ҳам келди. Кўп ўт-май эса биз яна ярашиб олдик.

24 (12) сентябр, сешанба

Мен кеча жуда эрта тушакка кирдим, бироқ анча пайт ўқолмадим, кўзим илин-ганда ҳам бир неча марта чўчиб, уйго-ниб кетдим. Йигирма бешта кам бешта яна уйқум қочиб, узимни қўлга ололмай турганимда хирллашидан бирдан Фе-дани тутқаноқ тутатганини сезиб қол-дим. Очиги, худо оҳимни эшитган қури-нади. Сонечка в Миша (туғилиши кути-лаётган фарзандимизни шундай атамоқ-чи) ҳозирча тутқаноқдан бирон-бир зар-рар курганича йўқ. Кўп синадим: тутқа-ноқ олдида уйқум қочган в ўқолмаёт-ган буламан, бунақада қўрқиб, довди-раш бўлмайди. Ишқилиб, болаимизнинг тўрт мучаси тугал бўлсин-да.

Шу лаҳзадаёқ тушагидан ўчиб туриб, шамни ёқдим ва унинг олдида бордим. Менимча бу сафарги тутқаноқ кучли бўл-ган, у ҳушсиз, ҳатто кучсизгина ихраб кўярди. Ё раббий, унинг шу лаҳзадаги қиёфасига боқсангиз эди. Азобдан бу-ришган юзини қуриб капалагим ўчиб кет-ди. У гуё тўнғиб қолгандай, айниқса, бур-ни қўқариб ётарди. Улиб қолдир, деб ўйладим. Бундан мени даҳшат босди...

Федя кўп ўтмай ўзига келгандай, ме-ни танигандай бўлди. Менинг исминини қақиряпти чоғи (лаби қимирлади), лекин нима деяётганигини эшита олмадим. У кимнидир қақирмоқчи, аммо ўшанинг но-мини тополмай қийналарди, тушунди-ки, ҳали ҳам Федя тула ўзига келмабди.

Буни, исмининг Аннами деб сўраши ҳам тасдиқларди. Ниҳоят у ўзига келди... ва бошидан утказган ҳаяжондан дардини сўз-ларкан, улиб қолдишдан даҳшатга тушаёт-ганини, бирон фалокат юз бермаслиги учун қараб ўтиришнинг сўрам ўтинди. Мен унга кўнгил бериб, бир лаҳза ҳам олдида кетмасликка ваъда қилдим. У ме-ни қўлдан-қўл яхши алқаб, узимнинг фа-риштам, деб қўқарга кутарди. Атрофи-да юрарканман. «Сенинг борлигинг учун Яратганга шукур», деб қайта-қайта тақ-рорларди. Мен унинг лутфларидан жуда ҳижолат чекардим. У мени ҳаддан ортқ севса керак, деб ўйлардим. Кейин у ўх-лади. Мен уни ун яримларга безовта қилмадим. Чунки кечалари у жуда кам ўхлайди...

13 (1) октябр, якшанба

Ҳозирда ҳар кун у нимадир қоралаят-ти, романнинг мулжалини қиялпти чоғи. Федя йўқ пайтлари қораламаларини бит-та қўймай ўқиб боряман. Улар менга жу-да қизикarli туюлади. Аммо бу қилгилги-минини у билиб қолсами, жуда аҳмоқона галамислик деб баҳолаши турган гап. Чун-ки у айни ёзаётган пайтда қораламалар-ини ўзга кўнглидан сир сақлаш пайида бўлади. Умуман олганда ҳам қоралама-ларини бировга қўрсатишни ёқтир-майди...

Вафо ФАЙЗУЛЛО таржамаси

Изоҳлар:

1. Кавс ичидаги кун қўрсаткичлари ян-ги тартиб бўйича:
2. С. — А. П. Суслова, ҳаваскор ади-ба.

3-4. XIX асрда хорижда чикарилган рус-ча журналлар.

27 апрел (9 май).¹

...Бугун эрталаб бир вақтда уйдан чиқ-дик: Федя янги газеталарни кўздан ке-чириш учун Лафе Франсисга, мен эса русча китоблар топса буладиган кутубхо-нага йўл олдик. Кўп ўтмай ҳаёлимда уйга қайтиш ва Федянинг ёзув усталидан то-пилган хатни ўқиш фикри чамқокдайлаёт-эди. (Албатта, эркак кишига ёзилган мак-тубни яширинча ўқиш яхшимас, Аммо бундан узимни сақлашга қўрбим етма-ди). Хат С дан² эди. Уни ўқиганим сари шунақа ҳаяжонланиб кетдимки, очиги ни-ма қилишимни билмай қолдим. Бир пайт-лар боғланган кўнглимда шафаги боз ёришаётгандай, унинг менга нисбатан ишқ юлдузи сунаётгандай туюлди. Бун-дан даҳшатга тушмай бўладими? Эй ҳу-до, менга бундай бахтиқаролиқни юбо-ра кўрма. Мен буткул гапга ботдим. Бу ҳақда уйлаганим сари жигарим қон ара-лаш зардобга тулиб борарди. Унинг му-ҳаббатидан жудо бўлиш менга ҳаддан ор-тиқ оғирлик қилади. Парвардгорим, бу шириндан узинг асра мени.

Федя уйга қайтганида кўз ёшларимни базур артиб, лаб-лунжимни ҳали йиғиш-тиришга улгуролмаган эдим. У менинг аф-тода аҳолимага разм солиб, ниҳоятда ҳайратланди. Ошқозоним оғрияпти, деб баҳона қилган бўлдим. (Негадир айни шу пайтда уйга кириб келишини юрагим се-зиб турганим-я.) У ўралли ётишимни мас-лаҳат бераркан, ташвишланиб хасталигим сабабини қайта-қайта сўраштиради. (У ҳали ҳам мени севади, менга бирор қо-ри-ҳол бўлганда қайгуради.) Кўп таом емаслигини таъкидлади. (Маънавий пар-ҳезининг қийноқлари-чи). Тузалгандай бўл-ди ва биз қўрсатилган манзил бўйича кутубхонани излашга чиқдик. Кўп киди-риб ўтирмадик. Кутубхона қутисиди йи-гирмадан ортқ русча китоблар қўсат-кичи топилиди, уларнинг ақсарияти таъқ-ланган нашрлар эди. Биз «Полярная звез-да»нинг 1855 ва 1861 йиллар таҳламли-рини танладик.

29 апрел (11 май)

Франд Лорднинг тир ёнидан утаёт-ганимизда бир немиш пештахтага мука-сидан тушиб, жон-жаҳди билан ўқ отар, устаси фаранг мерган бўлганидан қар-ийиб ҳар сафар нишонни олар, тир соҳи-би эса темир уйинчоқни қайта-қайта ердан олиб жойига қўйишга мажбур бўлар-ди. Биз ичкари кирдик. Федя қизиқиб қо-либ, узини бир синаб қўрмоқчилигини айтди. Мен шу пайтгача унинг бу борада қай даражадалигидан батамом беҳабар эдим. Шунчаки, йўлига «қўйсанчи, теки-золмайсан», дедим. Бу лўқма уни жиги-бийрон қилишини, қони қизиб милтиққа ёпишиб олишини қарадан билимман. У милтиқдан биринчи сафар отгандаёқ ни-шонга тегишди, соҳибининг «ўлжани ер-дан олиб кўз-кўз қилиши Федяга баттар наъша қилди. У яна икки-уч бор нишонга аниқ урғач, тамом голиб қиёфада менга ўғирлиди ва «қандай?» дегандай ёвқараш қилди. Бу воқеа ҳам унинг миясига анча-дан бўён ўрнашган, хотин ўз эрининг дои-мий рақиб, деган фикр тўғрилигини ис-ботлагандай бўлиб чиқди. Биз яна торти-шиб кетдик, қани унга бирон-бир гапни ўқтириб бўлса.

Биз тўғри уйга қайтмадик. Қаҳвахона-

да Федя музқаймоқ ялаб, мен кофе ичиб бироз утириб қолдик. Пешайвон панжа-раси оша қўёш шафағига термилган бўл-дик. Ҳеч нимадан ҳеч нима йўқ шу ерда яна тортишиб, жанжаллашиб кетдик. Охи-ри Федя мени сўқди, биз жуда ҳам ит-мушук бўлиб, қулбаимизга қайтдик. Менга алам қилганидан узимни тутолмадим, йўл-даёқ йиғи-сиги қилдим, бу кун мен учун

сонин 15 июнда чиқаркан, олдиндан 6 сен-т тулаб қуйдик.

Яна айланарканмиз унинг бир пайтлар-дагига нисбатан феъл қанчалик ўзгариб кетганлигини ўйлаб борардим. Бу аҳойиб-ку! Ҳеч шундай бўлишини кутган-мидим? Айни дамдаги кўл ушлашиб юри-шимизни кўринг. Авваллари-чи, ҳар доим асабий, серзарда, сал бир нарсас бўлса

ДУНЁДА БИЗНИНГДЕК БАХТЛИ БЎЛМАСДИ...

А. Г. ДОСТОЕВСКАЯНИНГ
«1867 ЙИЛ КУНДАЛИГИ»ДАН

омадсиз кечганини ошкор этиб, пиқил-лаб олдим. Биз Матиз Алее аддоғичча шу алфозда борғач, Федя папиросга кет-ди, мен қичаб уйга жунадим. Ҳали қийи-мимни аллаштирашга улгурмаёқ Федя етиб келди. Йигладим-эй ўзиям. Сўнгра губорлар ювилиб, дилим тиник торти-ди. Федя кечирим сўрагандай қилиб, ёлғиз-ликда яшаётганлигимиз мен учун оғир, зерикарли эканлигини, қаёққадир кетма-сак бўлмаслигини айтди, ҳатто ўзига тур-мушга қичиб бир нима кўрмаганим, жо-ним азобда бўлганига ачинаши ва шунга ўхшаш гапларни ҳам яширмади. Шу ас-нода негадир икки бефарзанд қариянинг невараси оғир ҳақидаги эртагини ҳикоя қилиб берди.....

4 (16) май.

Аллее Астрада айланиб нон дуконига кирдим ва почтахонага ҳам бош сўқдим. Ҳеч нарсани билмасамда оймичадан хат борлигига ишончим қомил, Федя йўқли-гида уни эмин-эркин ўқишим мумкинли-гидан масрур эдим. Хат (маркасиз эди) учун 6 сент туладим. Бир қарашдаёқ хат ўшандан келганини билдим. Уйга борар-канман, фикр-едимни қаҳрли бир ҳаяжон қамраб олганди. Бирок сал ўтмай бу ме-ни ҳижолатга солди. Ит қўлгандай уйга кирарканман, ҳамон ҳаяжоним босилмас, қўлларим беихтиёр титтарди. Лекин пи-чоқ билан эҳтиёткорона хат елимини қу-чирдим. Бу ута бепарда ва бачкана хат эди. Алам ва ўч тоқшини билан нималар ёзилмагани унда. Асосан эса Федянинг уйланганидан ута ранжигани, аламиндан юзюни тескари қилиб юборадиган гаплар қилгани кўриниб турарди. (Гумоним тўғ-ри чикиди, хат Дээрдендан жунатилганди. Брелкина лутф қилгандек (беҳуш ва бе-ҳуд) хатни такрор ўқиб қичдим. Беҳос қўз-гуд узимни солиб танибладим. Бу жа-завалар аддоғида чехраси ҳаддан ўзгар-ган-бўзарган бегона бир аёл менга бо-қиб турарди. Тезроқ ундан қочмоқчи бў-либ, жамадонни очдим-да, унга келган бошқа хатларга кўз ташладим. Ҳолбуки, уларнинг кўпини мен аллақачон ўқиб чи-ққандим.

3 (15) июн, шанба.

Софе Реалда юриб, йўл-йўлакай «Ко-локол»нинг⁴ 1-июн сонини сотиб олиш учун китоб дуконига кирдик. Олмоқчи бўл-ганимиз аллақачон тугаб кетган, келгуси

ёзгиришлари, айниқса, уйда бундай лаҳ-заларда оғзидан боди кириб, шоди чи-қар, мен бундан даҳшатга тушиб, кела-жамиз қандай кечилишни тасаввуримга сизгирас олмадим. Ушанда унинг менга нисбатан муносабати, узини тутиши ўз-гармаса, ҳаётим мусибатли утаркан-да, деган қарорга келиб қўйгандим. Хайрият-ки, буларнинг бари ўтганга ўхшайди, ҳол-буки, тирикчилигимиз мен орзу қилган-дек ёрқин, ҳавасланарли даражада эмас...

21 (9) июн, жума

...Бугун яна орамиздан қора мушук ўт-ди, узимизни гудакларча тутганимизни қа-ранг. Гранд Ларденга яқинлашай, деб қолганимизда Федя ҳе йўқ-бе йўқ уйга қайтамизга тушди, меу эса дарров кўна қолмадим. Ҳозирдан уйда нима бор, де-дим. Бу гапдан унинг жигибийрони қи-ди ва қатъийроқ қилиб уйга қайтамиз, деб туриб олди. Бир неча қадам босғач, мен қайсарлигим тутиб, богда бироз утирсак-чи, деган тақлифни айтдим. Га-пини эшитар-эшитмас у бог томонга ши-таб билан қайрилди, аммо йўл-йўлакай богда беш дақиқадан ортқ утиролмас-лигини таъкидлади. Мен ҳеч бўлмаса, бог-да ярим соатлар утирсак эди, мадомики, беш дақиқа ҳам истироҳат қилмас экан-миз, яхшиси уйга жунаганимиз маъқул, дедим. У боққа бошлади, мен уй томон тортиқладим, истамаса уйга ёлғиз ўзим ҳам кетаверадиган бўлдим. У айтгандан қолмади, мен ҳам узимникини деб уйга жунадим. Нега бундай қилдим-а?

Бизнинг жанжалларимиз бундан нари-га ўтмайди, аммо аҳолимиз оғир ва таян-ч нуқтаи тополмасдан азоб ва ташвиш-да юрмиш. Бу ночор аҳволдан қишчи-мизга ўзинг қумак бер, худойим. Агар ти-рикчилигимиз кўнгилдагидек, пулимиз етарли бўлганда эди, ўртаимизда муҳаб-бат ҳақи дунёда биздан бахтироқ ким-са бўлмасди. Уйга қайтганимга ярим соат-лар бўлганида қовоғидан қор ёғиб Федя кириб келди. Чойга утирганимизда эса менга атайин усталини итариб қўясан, дея гап қилди. Шартта мен ҳам бўлмагур га-пини қўйсанг-чи, нега бундай қилар экан-ман, деб жавоб қилдим. Кейин у тир-жайиб туриб, ҳозир менинг пулим йўқ-да, қадримни билмайдилар, ҳали пулим, бўйлигим бўлиб қолар, ушанда елпатақ бўлишадими, деса бўладими. Бу менга қат-тиқ тегиб кетди. Мен одамни пулига қа-

ХАР ТЎҒРИДА...

Ер курраси аҳолиси ҳар сонияда 2 кишига кўпаяди.

Миллиард марта нафас олиш учун 95 йилдан кўпроқ яшаш керак.

Фанда тула ўрганилган ҳашаротлар сони 1 миллионга, ўрганилмагани эса 2 миллионга яқиндир.

Фанга маълум ҳашаротларнинг 87 фоизи усимлик чанглантурувчилардир.

Ҳашаротлар ҳайвонот оламининг 70 фоизини ташкил этишади. Уларнинг тарқалиши ҳайвонларга ҳам боғлиқ. Масалан, Австралия кашф этилгунга қадар у ерда қорамоллар учрамасди. Шу боис гўнғ чиритувчи ҳашаротлар ҳам йўқ эди.

Ҳашаротларнинг айримлари хонакилаштирилмоқда. Ипак курти, асаларидан ташқари котенилсимонлар, трихограммалар шулар жумласидандир.

Ҳашаротлар бизга ипак, асал, прополис, кармин (котенилсимонлар оиласидан ургочилари берадиган қирмизи рангдаги нодир бўёқ), лак, хилма-хил саноат маҳсулотлари беради.

Хамелеон (буқаламун) бир пайтнинг узда бир қўзи билан олдинга ва юқрига, иккинчиси билан эса орқага ва пастга қарай олади.

Янги туғилган китнинг вазни катта ёшдаги филдан ҳам оғир бўлиб, беш тоннача келади. Кенгуру боласи эса 10-20 грамм, яъни ангишвона катталигидан ошмайди.

Энг баланд овоз билан наъра тортувчи ҳайвон — шер. Унинг товуши инсон қўлоғи пайқаб оладиган овоздан юз минг марта кучли.

Тимсоҳнинг ёғи яшил рангда бўлади. Бошқа ҳайвонларники эса — оддий сариқ тусда.

Маъмуржон УМАР АЛИ тайёрлади

Доно бувилар насиҳатидан

СОДДА МУОЛАЖАЛАР

Мабодо кукрагингиз қисиб (стенокардия), ҳансираб турган бўлсангиз саримсоқ пиёз билан асал тановул қилинг. 1 литр асал, 10 дона лимон, 5 бош саримсоқ (булаги эмас) олинг. Лимонни сиқинг, саримсоқни тозалалаб ювиб, қирғичда қиринг ёки гўшт қиймалагичдан ўтказинг. Ҳаммасини битта идишга солиб, яхшилаб аралаштиринг, устини ёпиб, салқин жойга бир ҳафта қўйиб қўйинг. Ҳар кун бир маҳал 4 қўшқидан аста-секин, шовилмасдан ҳар қўшқ орасида бир минутдан дам олиб тановул қилинг.

Мабодо тишингиз оғриб қолса, оғриётган тишингиз томонидagi қўлогингизга зубтурум илдизини ярим соатча қўйиб турунг. Шунда тиш оғриги қолади.

Оёгингиз қадоқ бўлса...

Бир бош пиёзни кучли сиркага уч-тўрт кунга солиб қўйинг. Кейин пиёзнинг бир қаватини олиб, кеча-

си қадоқ бўлган жойга латта билан боғлаб қўйинг. Шундан сўнг қадогингиз бутунлай йўқолиб кетади.

Ари ёки асалари чаққанда чаққан жойини хўллаб туз билан яхшилаб ишқалаб артинг. Пиёз ёки саримсоқ сув ҳам оғриқни дарров қолдиради.

Бош оғриганда...

Пешонага ва чаккага ачитилган камрам боғлаб қўйинг.

Янги лимон пўчоғини ичидаги пардасини олиб ташлаб, чаккангизга қўйинг.

Сўгални йўқотиш учун...

Пиёзни туз билан эзиб, сўгалга қўйинг.

Янги саримсоқ бўтқасини боғлаб қўйинг. Ҳар кун бир неча марта эрмон (шувок) дамламаси ёки қайнатмаси билан артиб турсангиз ҳам йўқолади.

Кичкина сўгаллар момақаймоқ (қоқиўт) сувини суртилса, кетади-қолади.

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

Меҳрибон онажонимиз
Лубатхон ИБОТОВА!

Сизни табаррук 60 ёшингиз билан табриклаймиз. Бизнинг бахтимизга доим омон бўлинг. Қизингиз Лола, кўёвингиз Тўхтабой, невараларингиз Даврон, Равшан ва Лайло

Азизам

Дилоромхон!

Сизни қутлуг 18 ёшингиз билан қутлаймиз. Бахтимизга ҳаммаша соғу саломат бўлинг.

Оиламиз номидан завжангиз
Муҳаммадризо.

Тойлоқ тумани

БЕКАЛИК СИРЛАРИ

Пиширилаётган суюқ таомга совуқ сувни бўлиб-бўлиб, бир неча марта солинса, унинг сифати бузилади.

Суюқ таомларни милтиратиб қайнатилса, уларнинг ранги тиниқ бўлади.

Тухумни қайнаб турган сувга солиб тез пиширилса, унинг оқ-сили қаттиқ, сариғи эса юмшоқ

бўлади, аста-секин пиширилганда, аксинча, сариғи қаттиқ ва оқ-сили юмшоқ бўлади.

Балиқни бир неча секунд қайнаб турган сувга солинса, тангалари осон кўчади.

Балиқ бўлакларига туз сепиб, 10-15 дақиқа қўйиб қўйсангиз, қовураётганда майдаланиб кетмайди.

Балиқни сирка қўшилган совуқ сувда 2-3 соат сақлаб турилса, узиға хос ҳидини йўқотади.

Суви қочган нонни хўлланган сочққа ўраб намиқтириб, духо-када бир оз қизартирсангиз, юмшаб асл ҳолига келади.

Қайноқ сувда хамир қориш ярамайди, чунки қайноқ сув хамир-ни тириштириб ёйишни қийинлаштиради.

САБОНИС АМЕРИКАДА

Бир пайтлар собиқ СССР терма жамоасида ўйнаган, баскетбол майдонидаги гигантлардан бири Арвидас Сабонис эндиликда Американинг Миллий Баскетбол Ассоциациясида ўйнашга тушмоқда.

А. Сабониснинг СССР тарқаб кетганидан кейинги ҳаётида анча ўзгаришлар ва ютуқлар содир бўлди. Бугун Сабонис ўйнаётган Америка командасида у бундан 10 йил олдин ҳам ўйнаши мумкин эди. Лекин мавжуд тузум бунга йўл қўймади. Уша давларда баскетбол бўйича СССР терма командасининг тренери Александр Гомельский америкаликлар билан суҳбатда Сабонис учун 200 минг доллар сўраганлигини «Нью-Йорк таймс» бир неча марта дунёга овоза қилган эди. Ниҳоят А. Сабонисга Америка Миллий Баскетбол Ассоциациясида ўйнаш насиб этди. Бундан Арвидас ҳам, рафиқаси ҳам жуда хурсанд. Ингриданинг таъкидлашича, Сабонисни ҳаётда баскетболсиз тасаввур қилиш мумкин эмас экан. У худди баскетбол учун яралиб, баскетбол учун яшаётгандек, — дейди Ингрида.

Спорт ўз йўлига, аммо оилавий ҳаёт барчага ўз оғир ва енгилликларини солганидек, Сабонисларни ҳам четлаб ўтгани йўқ. Ҳозир уларнинг бир-бир ярим яшар Жигимантас ва уч ёшли

Таутвидас исмли ўғиллари бор. Сабонислар яна фарзанд қўтишяпти. Ингрида турмуш уртоғининг учинчи ўғил туғилишига ҳам қарши эмаслигини айтди.

Сабонислар оиласи фақатгина баскетболдан келадиган даромад билан оила тебратиб қолмай, Испанияда ишбилармонлик ҳам қилишмоқда. Малага шаҳрида каттагина чиройли уйи ва қандилар сотадиган магазини бор. Испаниянинг Портленда шаҳридан яқинда бу ёш оила яшаш учун икки қаватли уй сотиб олишди. Бу уй шаҳар марказидан 15 минутлик йўл чамаси узоқликда жойлашган. Арвидас тайёргарлик кўрадиган спорт майдони ҳам унча узоқда эмас. Уй бекаси Ингрида эса бундан жуда ҳам хурсанд: «Хаммаси яхши, худди Литвадагидек» — дейди у.

Шаҳарга тушиш учун Ингрида «Джин Гренд Чероки» маркали машинадан фойдаланса, Арвидас «Крайслер Нью-Йоркер» маркали машинасида юради. Спортчи кўпроқ катта ўлчамдаги машиналарни, узининг келбастига мосроғини танлайди.

А. Сабониснинг команда билан тузган шартномасининг қанчалиғи ҳар ҳил миш-мишларга сабаб бўляпти. Бунга жавобан спортчи шундай жавоб қилди: — Мен бу шартноманинг энг кўп ёки уртача эканлигини билмайман. Чунки мен ўзгаларнинг пулини ҳисоблаб юрганмин йўқ. Лекин «Нью-Йорк таймс» буни ҳам ўз саҳифаларида «фш» этди.

Шундай қилиб, Сабониснинг америкаликлар билан тузган шартномаси 3 миллион долларни ташкил этаркан. Арвидас жуда саҳий инсон. Шунинг учун бўлса керак у қариндошларини ҳам эътибордан четда қолдирмайди. Яқинда Ингриданинг ота-онасига Вилнюсдан 3 қаватли уй совға қилди.

Спортчи 1995 йил 19 декабрда 31 ёшга кирган бўлса ҳам ўзини худди ёш спортчилар каби ҳис қилмоқда. Бугунги кунда Америка газеталари учун шов-шув бўлаётган Сабониснинг бўйи 224 см, оғирлиги 130 кгга ташкил этади. Бундан ташқари у тўпни сеткага туширишда устаси фаранг, уйинда эса ҳимоячи бўлиш билан бирга, моҳир ҳужумчи ҳам.

Сабонис янги жамоада тез ҳурмат қозонди. У яшаётган шаҳар аҳолиси ҳам уни танийди ва деярли ҳаммаси ҳол-аҳвол сўрашади. Умуман олганда Арвидаснинг ишлари жойида.

Бу ажиб дунё

ИШДА ИНСОН БУЛАРКАН
ТИНЧ

Иллинойс университети олимлари узоқ йиллик кузатишлардан сўнг одамлар ўзларини ишда анча эркин, тинч ва бахтлироқ ҳис этадилар, деган хулосага келишди. Қўладиган иш бўлганда, ёлғиз қолганда кишилар ўзларини нўхуш сезишаркан ва улар учун худди вақт тўхтаб қолгандек туюларкан. Хуллас, «Меҳнат, меҳнатнинг таги роҳат» деган мақол бекорга келиб чиқмаган қуринади.

...Содиқ уйдан шитоб билан чиқиб кетди. Хотини худди жанжални туш кўриб чиққандек, ҳар куни эрталаб бўлма-гур нарсаларга гиди-биди бошлайди. Бугун ҳам шундай бўлди. У жанжалдан тезроқ кутулиш учун нонушта ҳам қилмасдан ишга жўнади.

— Мана бу ерга утириб олинг, — деди ёшгина қизалоқ автобусда унга жой бўшатиб.

— Ўғлим, тобингиз йўққа ухшайди, мана бу дорини ичиб юборинг, — деди яна бир киши унинг елкасига қоқиб.

— Чарчаган қуринасиз, дам олиш керак бўлса, отпусқа берайлик, айтинг. Қўзларингиз ҳам ҳоргин, — деди бош-лақ мулоим жилмайиб.

— Йўқ, ҳаммаси жойида, — деди у бирданига енгил тортди. Атрофда шунча яхши кишилар борлигидан қувониб кетди.

Рухиятимиз иқлимларида меҳрининг, муруватнинг сарҳадлари кенг. Зеро инсон умри бўли ана шу сарҳадларга интилиб яшайди, ундан ўзига паноҳ, ҳимоя қидиради. Топса, ўз йулидан адашмай, олға қараб бораверади. Топмаса-чи! Кўнгли синади, руҳи чуқади, қадамларида иккиланиш сезилади, ҳаётда орқага кетади. Токи, Яратганининг ўзи инсонни мана шундай тушқунлик балосидан асрасин! Биз, ҳаммаша бир-биримиздан меҳр кутиб, бир-биримизга меҳр тутиб яшаймиз. Биз ўзгалар томонидан бахшида этилган меҳр шарбатини симиранканмиз, вужуд-вужудимиз лаззат олади, юрагимизга куч-қувват инади, қаддимиз кўтарилади. Ажаб, нега баъзан одамлар орасида туриб меҳр-муҳаббатга ташна бўламиз. Худди қудуқ ёнида туриб сувга зор бўлган каби... Ахир, қалб — уммон, меҳр унда бир оламча-ку! Нега бир-биримиз-

дан меҳримизни дариг тутамиз?

...Ўзоқ йиллар фарзандсиз яшадик. Бундай йилларда ўзгалар томонидан сенга

рилаётган» бир бечорани ўзи ҳақидаги гийбатлардан ҳимоя қилолмаймиз. Ақалли бир мартагина шундай қилсак, ўзимиз ҳам руҳан енгил тортмаймиз, ахир! Қўз унгимиздаги «гийбатчи» ҳам сал инсофга келган бўлармиди? Биз нега шундай қилолмаймиз? Ахир бировга меҳр бериб, кўнглини кутариб, завқланишдан ҳам ортиқроқ бахт борми,

Одамийлик сабоқлари

«МЕҲРИНГИЗГА ТАШНАМАН...»

айтилмаган гап, юрагингга отилмаган тош қолмайди. Чидайсан, чидайверасан... Бир куни кўшнимизнинг ўғли копток уйнаб, деразамиз ойнасини синдириб қўйди. «Бу ерда уйнамай, анави очиқ майдонга борсанг бўлмайди?» дея қойидим уни, синган ойналарни териб оларканман. Бола ўзини айбдор санаб, ўз сўради. Шунда қавқандир боланинг онаси — кўшним пайдо бўлди. Ва жонхотлатда менга бақира кетди: — Нега боламини урушсан! Хей оймича, аввал ўзинг шунчақ болалардан икки-учтасини ўстириб қўй, кейин кимни хоҳласанг ушани урушгин, билдингми! Авл жавраб-жавраб чиқиб кетди. Юрагим музлади. Тош қотганча туриб қолдим. Дераза ойнасининг синиқларинику, бир амаллаб йиғиб-тозалаб олдим. Лекин, кўнгли ойнасининг синиқларини... йиллар ўтса-да, териб-тозалаб ташлай олмадим!

«Умр ўзи қисқа эди, қисқартирдик уни янада» дейилади машҳур бир шеърда. Биз яшар эканмиз, бир-биримизга ганимат эканлигимиз хаёлимизга келмайди. Бирор киши ҳақида айтилаётган гийбату-бухтонларга жимгина туриб қўлоқ солаверамиз. Гарчи уша инсоннинг ноҳақлигини билиб турсак ҳам, устига «мағзага агда-

дунёда!

ҲАДИСдан: «Сизларнинг қай бирингиз бирор гуноҳга йўл қўяётган одамни курсангиз, уни аввало қўл билан қайтаринг. Бунга имкон бўлмаса, тил билан қайтаринг. Бунга ҳам қодир бўлмасангиз, дилингизда нафратланиб туринг. Лекин бу ўчин-чиси одамнинг имони заифлигига далолатдир».

Одамлар ўртасидаги меҳру-оқибат, инсофу-диёнат, хайру-саховат ва ишончу-содқат фазилатлари ҳаётни гузаллаштириб, киши умрига мазмун бериб туради. Ана шундай фазилатлар янада қўпайса, инсон шу улуг ақидаларга ишониб, уни азизлаб, ашва суяниб яшаса қанчалар соғ! Умр эса улчолгил. Яхшим, ёмоним, инсон барибир шу умрни яшаб ўтади. Унинг кимгадир қилган яхшилиги, кимгадир айтган бир оғиз яхши сўзи узидан кейин ҳам яшаб қолади. Инсонни беҳисоб унвону-муқофотлар эмас, биргина «яхши киши» деган номининг ўзи юксакларга кўтаради. Ана шу юксаклик сари шошилайлик, азиз одамлар! Зеро, бу юксаклик уримизнинг мазмун-моҳияти эрур. Меҳрингизни бир-бирингиздан дариг тутманг. БИР-БИРИМИЗДАН МЕҲР КУТИБ, БИР-БИРИМИЗГА МЕҲР ТУТИБ ЯШАЙЛИК!

Гулчехра ЖАМИЛОВА.

Бу ажиб дунё

МИСР ЖАРРОҲЛАРИНИНГ ШУҲРАТИ

Қадимги Миср врачлари жарроҳлик борасида мисли қўрилмаган ютуқларга эришганлар. Улар юз терисида пластик операциялар утказганлар, кўричакни олиб ташлаш уларга чўт эмасди, беморнинг миясини қатталаштириш, жангларда жароҳатланган жангчиларга бошқа қўл ва оёқларни қўчириб қўйиш борасида муваффақиятли иш олиб боришган. Икки йил давомида 230 дан зиёд қадимий мумийларни урганган физиолог олим, доктор Ҳабиб ал-Ҳофиз юқоридаги хулосаларга келди.

— Ғам-ташвишнингизга ҳаммаша ҳамдард бўламан, — деди қиз севган йигитига.

— Менинг ҳеч қандай ташвишим йўқ.

— Шошилманг, мен билан турмуш қурганингиздан кейин ташвиш топилади.

Бир одам катта бир дарахтни кесайтган эди, қоровул сўради:

— Ҳа, нима қилаяпсан?

— Ҳалақат берманг, дарахт орқасида биров борга ўхшайди, шуни қурмоқчиман.

Бир доктор беморнинг кўкрагига уриб-уриб:

— Ўху, бу туғма шиш-ку, зудлик билан олиб ташлаш керак, — деди.

— Доктор соҳиб, бу шиш эмас, ҳамёним-ку! — деди бемор шоша-пиша.

Бир одам ўртоғига ўн рупия қарз берган экан, ўртоғи ҳа деганда қарзини қайтаравермапти. Қарз берган одам бир кунги шама қилибди:

ХАНДАЛАР

— Бугун туш курсам, менга ўн рупия берган эмишсан.

— Жуда саз бўлибди, қарзимдан кутулибман.

Бир одам карвонсарой эшигини қўқибди.

— Ким бўласиз? — деб сўрабди саройбон.

— Абу Ал Башириддин қози Низомиддин Мухаммад Аҳмадхон Али Чоший Қодириддин бўламан, — деб жавоб берибди ҳалиги одам.

— Вой бу-у, тақсирлар, бунча одамга жой топилмади, — деб жавоб берипти саройбон.

Бир бемор табибга дебди:

— Тақсир, йўталиш қолди, лекин нафас сиқиш қолгани йўқ.

— Қурқманг, тез кунда нафасингиз ҳам тўхтайд.

Бир донишманддан сўрабдилар:

— Сенинг кўпчилик одамлардан нима фарқинг бор?

— Фарқим шуки, кўпчилик одамлар ейиш учун яшайди, мен эса яшаш учун ейман.

Мушфиқидан сўрашибди:

— Улик қабристонга олиб кетилаётганда, тобутнинг қайси томонида турган маъқул?

Мушфиқий:

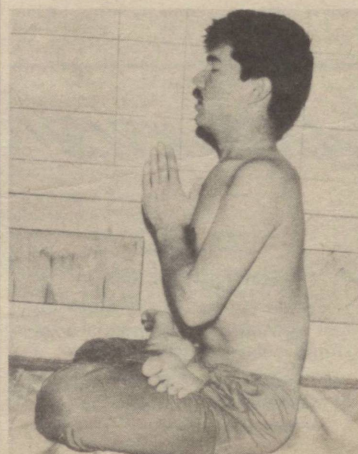
— Қайси томонида турсангиз ҳам ихтиёрингиз, фақат ичида бўлмасангиз, бас!

Соғлом ва гўзал бўлай десангиз

33. УМКАР УЧЧАСАН

Одёл ёки гиламда Падмасан ҳолатида утиринг. Кафтларингизни «Намаскар» (хинча — Ассалому алайкум) ҳолатида жуфт тутинг ва қўлларингизни бош бармоқларини эса тушингизга қўйинг. Тулиқ нафас олинг. Нафас чиқараётганингизда лабларингиз орқали «Аум» деган товушни чиқаришга урининг. Нафас олаётганингизда эса ичингизда «м» товушини ифода-лаб, тулиқ нафас чиқаринг. Ушбу ҳаракатларнинг ҳаммаси бу асаннинг тулиқ шаклини ифодалайди. Бир вақтнинг ўзида ўн бир мартагача бу тулиқ шаклни такрорлашингиз мумкин.

Фойдалари: «Аум» товушини ифода-лаганда нафақат танага, балки ақлга ҳам катта фойда беради. Бу ҳаяжонлиниш безовтали ва қўқув ҳисларини тартибга солиб, соғлом бўлишга мезон яратади. Шунингдек тинчланиш ва медитацияга ҳам ердан беради.

ДЕРАЗА

ОЛИЙЗОДАЛАРЧА АЖРАЛИШ

Англия қироличаси Елизавета II шаҳзода Чарлз билан малика Диананинг ажралишига розилик билдирди. Чарлз онасининг фикрини қабул қилди. Диана эса ҳозирча бу фикрга ўз жавобини айтганича йўқ.

Дунёга шов-шув бўлаётган бу ажралишнинг қандай якун топиши барчанинг диққатини тортмоқда. Миш-мишларга қараганда, Диана, Чарлз билан ажраса 15 миллион фунт стерлинг (22,5 миллион доллар) улушини олиши ёки шаҳзоданинг бир йиллик даромадининг ўчдан бир қисмини, яъни йилга 1 миллион фунт стерлинг миқдорида алимент пули олиши мумкин. Уларнинг уғиллари 13 ёшли Уильям ва 11 ёшли Генрининг тақдирини нима бўлиши ҳақида ҳозирча ҳеч гап йўқ.

ҚИММАТБАҲО ХАТЛАР

Лондоннинг «Сотби» номли аукционда Дмитрий Шостаковичнинг Озарбойжон композитори Қора Қораявга ёзган 40 та хати сотилди. Хатларда Шостаковичнинг 30 йиллик, яъни 1940 йилдан 1972 йилгача бўлган ҳаёти акс этган. Савдо кунги аукцион зали одамга лиқ тулди. Бир соатдан ортиқ давом этган савдода ниҳоят хатлар 23 минг фунтга сотилди.

ЭНГ КЕКСА ЭМИГРАНТ

Исроилга чет эллик фуқароларнинг доимий яшаш учун келишлари кундан кунга қўпайиб кетаяпти. Шу кунгача Чеченистонда яшаган 111 ёшли Циппора Матаева эса эмигрантлар орасида энг кексаси экан. Бу хоним ҳанузгача соғлиги ҳақида шикоят қилмаган. Қўндалик рўзгор ишларини ўзи бажариши эса кишини қойил қолдиради. Шу ёшда яшашни чет элда давом эттиришни ихтиёр этган бу хонимнинг ҳали ҳаётдан умиди катта эканлиги аниқ.

КИМ КЎП ПУЛ ИШЛАГАН?

Дунёда энг кўп пул ишлайдиган спортчи, аниқланишча, америкалик баскетболчи Майкл Джордан экан. У биргина 1995 йилда 44 миллион доллар соф даромад қилган. Бу унинг 1994 йилги даромадидан 8 миллион доллар кўп. Машҳур боксчи Майк Тайсон эса 40 миллион долларлик даромад билан иккинчи ўринни эгаллаб турибди. Хотин-қизлар орасида бу борада теннисчи Штефи Графга тенг келадигани йўқ. У бир йилда 7,5 миллион доллар даромад қилган.

КАЛАМУШЛАРГА ҚАРШИ КУРАШ

Агар бирор жойда улат тарқалса, биринчи бўлиб каламуш ва сичконларга қарши аёвсиз кураш бошланади. Бундай воқеалар Ҳиндистонда тез-тез бўлиб туради. Кўп мартабалаб уларга қарши оммавий ҳаракатлар қилинган. Яқинда бўлиб ўтган шундай курашлардан бирида 50 та каламуш улдирган кишига 85 рупий миқдорида пул ҳам берилди.

БАХТСИЗ ТАСОДИФ

Спортчилар орасида бирор мусобақада ёки рекорд урнатмоқчи бўлган кезлардан кўра кўпроқ машғулот пайтида дунёдан ўтиш ҳоллари учраб экан. Швед олимпиянинг ўзоқ излашлари натижаси шу фикрни тасдиқлади. Спортчиларда бундай бахтсиз тасодиф кўпроқ югурувчилар, футболчилар ва чангида учувчилар орасида учраши аниқланди.

Хорижий матбуот хабарлари асосида тайерланди

Собит аканинг хонадонига кириб борганимда тантаналар эндигина бошланган экан. Ховли сахнига дид билан давра қилинган. Ноз-неъматлар тўла дастурхон атрофида қариндош-уруғлар, ёру биродарлар, маҳалла-қўй ва ҳамкасблар утиришибди. Тўйбошилардан бири билан илтифот курсатган жойга ўтириб, турдаги Собит акага кўзим тушди, бош иргаб саломлашдим, у ҳам ташқаридан келётганларни сергаклик билан кузатиб турган шекилли, хушнудлик ила таъзим қилди.

У киши билан бахтли тасодиф тўфайли ўн йил илгари танишиб қолгандим. Ҳа, бундай одамларга ошно бўлишни бахт деб биламан. Инсоннинг шаклланиши кўп жиҳатдан унинг атрофидаги муҳитга боғлиқ. Агар яхшиларга эш бўлсанг, уларнинг чеҳрасидан тараладиган пок тўйгулар ва саодат шуъаллари сенга ҳам насиб қилгай. Улар билан бўлган ҳар бир учрашув, ҳар бир суҳбат вужудингни, қарашларингни, феълү атворингни тозалайди, уларга эргашиб беихтиёр дилинг шабнамда ювилган янроқдек покланаётганини ҳис этасан.

Ушанда Москвадан тунги рейс билан қайтаётган эдим. ИЛ-86 тегишли баландликка кўтарилган, спонсордесадан ўқишга бирон нарса сурадим ва у келтирган Иброҳим Раҳимнинг «Чин муҳаббат»-ини аввал ўқиган бўлсамда, ғарқлаб ҳар ер-ҳар еридан «қўқилай» бошладим. Ёнидаги ўрта яшар зиелинамо киши газета ўқиб борарди. Бироздан сўнг, зерикди шекилли, «Труд»ни олдиндаги уриндиқда утирган аёлга ўзатиб юборди-да, китобимнинг муқовасига қараб «Э, муҳаббат, муҳаббат» деб кўйди. Икки дард билан айтилган бу фиғон мени машғулотиждан чалғитди. Унга ўтирилдим, уэр сўрагандай жилмайиб кўйди.

— Кеңирасиз, халақит бердим шекилли.

— Э, йўқ.

Яна китобга шунгидим. Бироқ энди ўқишга иштиёқ сўнгиди. Назаримда, ҳамроҳимни ҳам босган ва унинг ҳасратлашгиси келарди. Ўзи шундай бўлади. Баъзан юрагингдagi изтиробларни, нозик кечинмаларни кимгадир айтгинг, шу билан бироз тасалли топгинг келади. Аммо ҳаммани ҳам ҳасратингга шерик қилолмайсан. Таниш-билиш, ёру биродарлардан сир тўтиладиган дардлари бўлади одамнинг. Шундай пайтда бегона киши билан гаплашсанг, албатта у сени тушуна, маслаҳат берса, ёйинки жилла-қўрмас, фиғонингни индамай эшитса олам гулистон, анча енгил тортасан. Бегонанинг яхшилиги шундаки, у сени калака, гийбат қилмайди, танбех бермайди. Ундан тортинмайсан, чунки, манзилга етиш билан йўллар айро тушади. Ҳар қандай метин иродали, мақсадини аниқ биладиган зукко одам ҳам баъзан шундай аҳволга тушади. Бу иккилангиз, ҳадиксираш ва руҳий азоблар уни ўзга дилдан малҳам излашга ундайди. Бундай ҳолатлар менга ҳам бегона бўлмагани

тўфайли китобни йиғиштириб, у кишига юзландим:

— Менинг исмим Каримжон, журналистман.

— Собит Назаров, техник-инженер.

— Бу дейман, Собит ака, чин муҳаббат борлигига ишонмайсиз чоғи.

— Нега энди, ишонаман, фақат...

— Хуш-хуш?!

— Йўқ, шундай ўзим, — У киши ўғирлиб дарчадан юлдузлар оламига тикилиб қолди.

Суҳбатимиз қовушмаганлиги боис кўларимни юмиб мудрай бошладим. Ҳиёл ўтмай сукунати Собит аканинг ўзи бузди:

— Ухляпсизми?

— Э, йўғе...

— Биласизми, гарчи сиз ижодкорлардек севагини дундириб таърифлай оламсамда, унинг борлигига ишонаман ва ана шундай бахт менга ҳам ато этганлигига минг бор шукроналар қиламан.

— Кенноним ҳам жуда бахтиёр бўлсалар керак, унда?

Қўқигидан берилган бу савол, ҳамроҳимга яшин ургандек таъсир қилди. У ялт этиб менга қараркан, кўзларида чексиз изтироб кўрдим ва лабини тишлаб ичимда ўзимни койидим.

— Ҳа-ҳа, янгангиз беҳад бахтиёрлар, биргаликда уч фарзандни устираяпмиз, Аммо...

Яна қовун тушириб қўймаслик учун саволдан тийилдим. Суҳбат жоловини тў-

мо онам... У киши юзларини тескари ўғириб олдилар: «шим кийиб юрадиган стилигани келин қиламан, деб кўзим учиб тургани йўқ». Волидамининг бу сўзларига аввало эътибор қилмадим. Лекин кўндан кўнга тазийқ кучайиб борарди. Орага энг қабиҳ қурол — гийбат аралаша бошлади. Мен армиядалигимда фалончи билан юрганлигини-ю, домласи — ёш аспирант хуш-

сизми, аёллар галати халқ ўзи. Улар баъзан ўзларига мутлақо нотаниш одамлар учун жонларини фидо қилиб юборсалар, баъзан, энг яқин кишиларини-ю, ҳатто фарзандларини ҳам аямай азоблайвердилар. Уларнинг худбинликлари, айниқса, тўйгулари топталганда яққол намоён бўлади. Хуллас, арзимаган баҳоналар билан тез-тез жанжал чиқариб турарди. Бир куни иш вақти тугашига қарамай кабинетимда Галина Федоровна деган инженер аёл билан аллақандай масалани муҳокама қилиб турардик. Чизмага энгашиб, ишга шунчалик берилиб кетибмизки, хотинимнинг кирганини ҳам сезмай қўлибмиз. Бошлаворди, дийдиёсини. Ҳаммасига чидаб келардим, аммо, бир бегона аёлни беҳуда хафа қилганига тоқат қилолмадим.

Хуллас, рафиқамнинг шарофати билан лавозимдан олиндим, «аморалний» сифатида партия сафидан ўчирилдим. Уйга киргизмай кўйди. Корхона ётоқхонасида ётиб юрдим. Ажралиш учун судга берди. Мен норози бўлишимга қарамай суд бизни ажратиб юборди. Бу изтиробларни ёлғиз чекмаётган эдим. Мендан ҳам кўра онам кўпроқ кўйдилар, сўнгги нафасларини олаётганларида айтган гаплари ҳамон кўлогимда жараңлайди: «Кеңир болам, сени бахти қаро қилиб кўйдим. Ўзингники эридан ажрашган эмиш, ҳали ҳам ўшанга бор...» Аммо мен унинг олдида боролмадим. Икки қиз, бир ўғлимни отасиз устиришга қандай йўл қўяман, ахир. Болаларимни онасидан аяйиринча бориб кўлардим. Қўйингки, ахирини ярашиб олди. Ҳозир аҳил яшаяпмиз. Мана, Москвадан номзодлик диссертациясини ёқлаб қайтаман.

Билмадим, сиз қандай баҳолайсиз. Лекин, мен болаларимга бўлган муҳаббатимни ерга муҳаббатдан юқори қўйдим. Аммо муҳаббатимдан бир дақиқа ҳам воз кечганим йўқ. Бировни севишни ҳеч ким таъқиқлай олмас экан. Илк муҳаббатимни ҳали ҳам қалбим тўрида сақлаб келаман ва ёлғиз кезларим у билан тўйиб-тўйиб дардлашаман. ... — Око, чойга қаранг.

Ҳаёлим бўлиниб, яна тантанали даврага қайтдим. Ўртада бир барваста тепалок одам маъруза қиларди:

— Собит ака билан Парихонлар йиғирма беш йилдан бери бир ёстиққа бош қўйиб бахтиёр ҳаёт кечириб келишмоқда. Муҳаббатларнинг мевалари ширин-шакар фарзандлари, набиралари бор. Уларга хавасим келади, илоийм қўша-қариглар.

Беихтиёр гилам тортилган турдаги жойга қарайман. Юзлари таранг, ниғолари шиддаткор Парихон опа меҳмонларга тавозе қилади, эрига нималарнидир айтиб қотиб-қотиб қулади. Собит ака ҳам жилмайиб ўтирибди. Аммо унинг қиёфасида ҳорғинлик, атрофдаги воқеаларга бефарқлик аломатлари сезиладди.

Унга ҳам хавас қиламан, ҳам раҳим келади.

А.МИРСАЙДОВ

КУМУШ ТҶЙ

ёҳуд чорак аср бир ёстиққа бош қўйган бегоналар

лиқ у кишига тутқазиб, жим ўтиравердим. Самолёт моторининг бир текис гуриллаши, радиодан тарқалаётган майин куй таъсирида кўпчилик ўйкуга кетган. Назаримда ҳаво кемаси бир жойда муаллақ тургандек эди.

— Аслида, — дея салмоқлашиб гап бошладим Собит ака, — рафиқамга севиб уйланмаганман, севаган қизим бошқа эди. Соч-соқоли оқарган бу киши муҳаббатдан сузлаяпти, телба шекилли, деб ўстимдан кулсангиз ҳам майли. Агар малол келмаса, ҳасрат дафтаримни очаман. Тўғри яшайманми ёки нотўғримми, шунини аниқлашга балки сиз ёрдам берарсиз, ҳар ҳолда газетчиларнинг фикри теран бўлади.

— Э, Собит ака жуда оширвордингизку, ҳаёт минг бир жумбоқ, ҳаққа етдим деган ақли дониш ҳам унинг чигал ва мураккаб масалаларини тўла-тўқис ечолган эмас. Бизга йўл бўлсин.

— Каримжон, ҳақиқий сева бор, бироқ унга ҳаммаям етишавермайди. Биламан, ҳозир муҳаббат учун курашиш лозим, дейсиз. Тўғри, курашиш керак, аммо мен курашолмайдим. Демак, ожив ва нотаовен шахс эканман. Шундай ҳулосага бораману, аммо ҳаётимни бошқатдан бошлашга тўғри келганда, яна шу йўлни тутардим деб ўйлайман. Ҳайрон бўлаяпсизми-а? Менам ҳайронман...

У билан бир синфда ўқир эдик. Муносабатимизни бутун мактаб биларди, баъзилар ҳавас, баъзилар ҳасад қилишарди. Ҳарфларни номерлар билан шиғрлаб хат ёзишардик. Уни ўзимиздан бошқа ҳеч ким ўқий олмасди. Мен ўқишга қиролмай армияга жўнадим, у лединститут талабаси бўлди. Уч йил хат ёзишдик. Ундан деярли ҳар кун мактуб олардим. Дунёда мендан бахтиёр киши йўқ эди ўшанда. Ҳамма-ҳамма нарса кўзимга гўзал куринарди, табиату одамзодда биронта қўсур сезмасдим.

Армия ҳам битди, келиб политехника институтининг кечки бўлимига кирдимда, заводда ишлай бошладим. Шу орада уйдагилар тўй тараддуғига тушиб қолишди. Аста-секин ҳузуримда таниш-нотаниш қизлар таърифлана бошладим. Шунда уйлансам албатта «ўшанга» уйланишимни айтдим. Ҳамма, ҳатто, отам ҳам бу танловимга монелик қилишмади-ю, ам-

Бу ажиб дунё

ШОДЛИГИНИНГ ЧЕКИ ЙҶҚ

Австралияда яшовчи эр-хотин Фред ва Этил Добинлар ажралишга қарор қилишди. Лекин иккови ҳам 4 яшар, ерга урса қўққа сапчийдиган ўғиллари Биллини ўзига олишни истамади. Уйлаб-уйлаб бу муаммонинг ҳам ечимини топишди. Улар картада бир қўл покер ўйнашди. Энди уйинда ютқазган Этил хонимнинг боши галвадан чиқмайдиган бўлди. Фред эса «кичкина шайтонча»-нинг (у ўғлини шундай атаиди) хотинига насиб этганидан ўзида йўқ шод.

Ҳиндистон ҳақида гап кетганда кўпинча ҳинд кинолари куз олдимиғизга келади. Чунки бу санъат асарларини кўрганда унда тараннум этиладиган меҳр-оқибат, муҳаббат туйғулари кўчилигининг қалбига тез сингиб, ҳазм бўлади.

Биз багун сиз билан нафақат ҳинд кино санъатида, балки бутун дунё киноси тарихида ёрқин из қолдирган актриса Наргисхоним ҳақидаги хотиралар билан танишамиз.

Наргис 1929 йил 1 июнда Кулқутта шаҳрида тугилади. Отаси Мохан Бабу Рашид медицина илмидан хабардор, зиёли одам эди. Шу сабабдан ҳам қизининг илм олиши учун кенг имконият яратиб беради. Наргис Бомбейдаги машҳур мактаблардан бирида сабоқ олади. Наргиснинг кино оламига кириб келишида онаси Жаддан Байнинг ҳам ҳиссаси беқийсдир. Жаддан Бай замонасининг машҳур кушқчиларидан эди. Шунингдек, киноактриса Девика Рани ҳам Наргисни санъатнинг бу соҳасига қизиқтириб, унга йўл-йўриқ курсатади.

Наргис оилада энг кенжаси бўлиб, унинг Анвар ва Ахтар деган акалари ҳам бор эди. Онаси Жаддан Бай мусулмон оиласида камолга етган бўлиб, урду ва панжоби тилларида театр кушқиларини ижро этади. У илк бор 1935 йилда «Талаш ҳақ» филмида кушққ айтиб, биринчи мусиқа директори сифатида элга танилади. Худди ана шу филмда 6 ёшли қизалоқ Наргис рол ижро этиб, узининг илк дебютини бошлайди. Яъни у филмда Бабу Рани исмли қизалоқ образини яратди.

Ешгина қизалоқдаги қобилият, иқтидор киношуносларни дарҳол жалб этади. Натижада 1943 йилда Наргисни Меҳбубнинг «Тадир» филмида рол ижро этишга таклиф қилишган бўлишса, 1945 йилда ана шу муаллифнинг «Хумоюн» номли тарихий филмида образ яратди. Бу тарихий филмда бош ролларни Ашок Кумар ва Наргис ижро этишганди. Тез орада «Филм индия» журналин кино санъатида янги йўлдуз пайдо бўлаётганини ҳақидаги шов-шувли мақолани эълон қилади. Наргис тарихий филм суратла олингунга қадар, 1944 йилда «Фазли Бразерс филмс кинокомпаниясининг» «Исмаат» дея номланадиган филмида ҳам қатнашиб, муҳлислар эътиборини қозongan эди.

1947 йилда киноактриса иккита катта филмда бош рол ижро этади. Булардан биринчиси Фазлининг «Меҳанди» филми бўлса, иккинчиси машҳур «Ромео ва Жулетта» филми эди. Қизиги шундаки, «Ромео ва Жулетта» филми

26 январь — Ҳиндистон Республикаси кун

АБАДИЙЛИК ГУЛИ

(ёки ҳинд актрисаси Наргис ҳақида)

актриса оила аъзоларининг деярли барчаси қатнашувда яратилди. Бунда аксис Ахтар Ҳусайн филмга продюсер ва директорлик қилган бўлса, аксис Анвар филм дизайнери сифатида қатнашди.

Наргис 20 ёшида ҳинд киносининг ҳақиқий маликасига айлана олди. Худди ана шу 1949 йилдан унинг машҳур актёр ва киношунос Раж Капур билан ҳамкорлиги бошланади. У дастлаб Меҳбубнинг «Андаз» филмида Раж Капур билан севишган қалблар образини яратган бўлса, Р. Капурнинг «Барсаат» филмида ҳам бу ҳамкорлик давом этади. Аббос ва Сатхе муаллифлигида, Раж Капур ва Наргис ижросида 1951 йилда дунёга келган «Дайди» филми эса уларни янада машҳур қилади. Наргис ижодида назар ташласангиз, унинг Раж Капур билан 16 та филмда ҳамкорлик қилганлигини билиб оласиз. «Дайди», «Бевафо», «Жаноб 420», «Муҳаббат», «Ошиёна», «Андаз» каби филмлар ана шу тўпламининг энг сара гулдас-тасидир.

1956 йилда Наргис дунёда биринчи «энг ахши актриса» деган халқаро мукофотга сазовор бўлди. Ва ҳақли равишда ҳинд киносининг биринчи ледиси деган унвонга мушарраф бўлади.

1957 йилда Наргисхоним Меҳбубнинг «Она Ҳиндистон» филмида она ролини ижро этади. Бу яратилган образ Наргис иқтидорининг янги қирраларини кашф қилди. Натижада бу образ киноактриса репертуаридаги энг сара образлар қаторига кирди.

Энди Наргиснинг оиласи ҳақида қисқа тўхталиб ўтаск. Наргис ва Сунил Датларнинг туйи 1958 йил 11 мартда бўлиб

ўтади. Уларнинг оиласида узоқ қариндошлик ришталари ҳам йўқ эмас эди. 1959 йилда Датлар оиласида қувончли воқеа рўй беради. Яъни ўғил фарзанд дунёга келади. Наргис уни ўзининг энг яхши кўрган қўғирчоғи номи билан Санжай деб атади. Санжайдан кейин 2 та қиз — 1962 йилда Намрата, 1966 йилда Прिया дунёга келади.

Болалар тарбияси билан машғул бўлган Наргис узоқ вақт филмда рол ижро этолмади. 1967 йилда суратта олинган «Раат аур дин» филми унинг ижодидаги энг сунгги филмга айланади. Наргис 50 ёшда оғир хасталикка — рак касалига чалинади. Шу сабабли улар оиласи билан Лондонга боришади. Ва у ерда Наргис даволана бошлайди. Сунил хатто Нью-Йоркдан мутахассисларни жалб қилади. Уша ерга олиб бориб даволатади ҳам. Афсуски, барча хатти-ҳаракатлар бесамар бўлади. 1981 йилнинг 3 майида ҳинд киносининг биринчи маликаси абадий уйқуга кетди. Унинг ҳасаси Сонапурга ота-онаси ётган мазорга олиб келинади ва мусулмон расм-рўсуслари асосида дафн қилинади.

Зирда Бомбейда унинг номида катта кулча мажмуи.

Актриса Индира Ганди билан дуст ту-тинган эди. Бош вазир уни хотирлаб шундай дейди: «Унинг ҳаётбахш чеҳрасидан таралган нур ҳали узоқ вақт инсонлар қалбини тарқ этмайди». Дарҳақиқат, буни барча нарсанинг мезони бўлган вақт ҳам курсатиб турибди.

Алижон САҒАРОВ

Бу ажиб дунё

КҮЙЛОВЧИ КЕНГУРУЛАР

Бир гуруҳ француз зоолог олимлари Янги Гвинеянинг тропик ўрмонларини урганиш чоғида лабларини чўзиб ҳўштак чалувчи кенгуруларга дуч келишди. Шу пайтгача фан оламида бундай кенгурулар ҳақида маълумот йўқ эди. Доктор Клод Дюлетнинг фикрича, эволюцион тараққиётнинг бўзилиши туфайли кенгурулар ҳўштак чалишни «ўрганганлар».

ЖАНОБ КЕЛТАКЕСАК

АҚШлик Хо Стюнингн бошига, туррироғи оғзига катта ташвиш тушди. Кутилмаганда унинг тили ўса бошлади ва икки ой ичида 20 сантиметрга етди. Оғзига сиғадиган мана шу тили туфайли танишлари унга «жаноб калтакесак» деб лақаб қўйишди. Врачлар эса бечора Юга ердан беришга ожизлик қилиб елка қисимшмоқда, холос.

Шовосия ЗИЁДОВ

Сўнги устун

БИР ЎҚ БИЛАН ИККИ КУЁННИ

Канзас штатида истиқомат қилувчи миллионер Клейтон Сэлсмон турмуш қуриш учун ўз кўнглидаги аёлни топишга ердан берган кишини 50 минг доллар билан тақдирлашини эълон қилган. Бундан хабар толган бир аёл унга ўзининг 27 ёшли қизи Даниэл билан танишишни таклиф этди. Қиз бойвачанин кўнглига мос тушди ва у бўлгуси қайнонасига ваъда қилинган мукофотни берди. Хуллас, аёл бир ўқ билан икки қуённи урди: ҳам бадавлат қуёвлик, ҳам мўмайгина пуллик бўлиб олди.

ИТ ВА МУШУКЛАР УЧУН АЭРОБИКА

Европалик бир гуруҳ мутахассислар ит ва мушуклар учун аэробика машқлари тўпламини ишлаб чиқишди. Улар эгалари ўз жониворлари билан ҳафтасига уч марта ана шу машқларни бажариб туришса, ҳайвонлар семириб кетмайди, юнглари юмшққ ва товланувчан бўлади, дейишмоқда.

...СЕПЛИ ҚИЗ

Асримиз бошларида Боливияда яшаган бой Симон Итурби Патине 1929 йилда қизи Еленани турмушга узатди. У қизининг ҳеч нарсага зориқмай яша-шини истаб, унга 8 миллион фунт стер-линглик сеп қилган эди.

ОМАДЛИ ЖЕНТЕЛМЕНЛАР

1714 йили Италиянинг Мадена шах-рилик бир гуруҳ хазина изловчиларини омоди чоғди. Улар тахминан эра-миздан олдинги 37 йилда яшириб қўйилган хазинани топишди. Топилма 80 /1/ минг донна тилла тангдан ибро-рат эди.

ДАВОМЛИ ВА ГУЛДУРОС ҚАРСКАКЛАР

Ҳиндистонлик Жаярамон исмли ки-ши бекорчиликдан зерикдим, ёки ўз қобилияти билан бошқаларни лол эт-моқчи бўлдими, ҳарқалай, 1988 йилни-н 12 феврал кун қарсақ чалишни бош-лади. Шу қўйи у 58 соатдан ошиқроқ вақт чапак чалиб турди, қарсақ овози-ни эса 109 метр наридан ҳам бемалол эшитиш мумкин эди.

Қўлдаги ТАМҒА

АҚШда ёш болаларнинг қўлларига татуировка ёздириш урф бўлмоқда. Ота-оналар ўз фарзандларининг қўли-га уларнинг исмини, яшаш жойини, те-лефон рақамини ёздириб қўйишмоқда. Болалар уйда ёлғиз қолганида, мактаб-дан қайтаётганида бирор қор ҳол бўл-са, уларнинг кимлигини, қаерга учра-шиш кераклигини уйлаб бош қотириш-га ҳожат қолмайди. Ҳаммаси татуиро-вқа қилинган.

Уқинг, қизик!

«ШАРҚШУНОСЛИК»

Олти йилдики Ўзбекистон Республика-си Фанлар Академияси Абу Райҳон Бери-нин номидаги Шарқшунослик институтини-н «Шарқшунослик» илмий мажмуаси чи-қиқ туради. Бу йиллик мажмуа эл назари-га тушиб, китобхонлар меҳрига сазовор бўл-ди. Уни мутолаа қиладиганлар сони борган сари кўпайиб, навбатдаги сонининг чиқи-шини ортиқиб қўтишяпти.

Яқинда мажмуанинг олтинчи сони бо-смадан чиқди. «Манбашунослик» руқни о-стидаги мақолаларда кўхна ва бой тарихи-миз, маданиятимизга оид нодир қўлемза асарлар ҳамда уларнинг муаллифлари ҳа-қида кенг ва атрафлича маълумотлар бе-рилган. М. Усанованин «Исмоил Самоний вақфномаси» сарлавҳали мақоласи ўзига хос. Бунда Исмоил Самоний Бухоро тева-рағидаги буш ерларни хатто қишлоқларни

ҳам ўз авлодларига вақф қилиб қолдирган ҳужжат ҳақида сўз боради. Тарих фанлари номзоди Ғ. Жураеванин «Ноеб вақфнома» деган мақоласи мажмуага янада қизиқини ортиради. Бундаги ҳужжатда маулиф Ўз-бекистон ҳудудига қирадиган Балх вилояти ерла-ри ҳақида маълумотлар беради. Ҳужжатда Балхдаги маданий ҳаёт, уларда мавжуд бўл-ган дуконлар, мойжувоз, қандолатпазлик, бўёқчилик каби бир қатор ҳунармандлар ҳа-қида ҳам маълумотлар берилган. Шу билан бирга ҳужжатда толономик маълумотлар ҳам учрайдики, булар улкамиз тарихини урганиш борасида аҳамиятта молиқдир.

Тарих фанлари номзоди О. Буриевнинг «Улғубекка суюрғол қилинган ерлар» мақо-ласида ҳам қизиқарли маълумотлар берил-ди. Маълум бўлишича, Амир Темур ўз дав-латида садоқат билан хизмат қилган саркар-даларга ва хатто ўз фарзандларига ҳам суюр-ғол тариқасида ерлар бўлиб берган. Манба-нинг курсатишича Тошкент, Сайрам вилоят-

лари ҳамда Хитойгача бўлган ерлар Улғу-бекка ажратилган. Ҳозирги Андижон, Аҳси-кат, Тороз ва Қашқарни то Ҳўтонгача амир-зода Иброҳим Султонга берилгани ҳақида маълумотлар бор.

Шарқшунослик институти ёш олимла-рининг манбашуносликка доир бир қатор қизиқарли мақолалари мажмуани янада сермазмун қилган.

Мамлакатлар, одатлар, воқеалар қисми-даги мақолалар ҳам ўқувчилар диққатини ўзига жалб қилади. Масалан, Илёс Ҳоши-мов «Сигир исзату икромда» мақоласида ҳиндларда буладиган турли хил одатларга тўхталган.

«Шарқшуносларимиз» руқнида институ-да иход қилган олимлар ҳамда ўз соҳаси бўйича машҳур мутахассис бўлганлар хо-тирасига бағишланган бир қатор мақола-лар ҳам бор. Бунда фидокор шарқшунос олимларнинг фанга қўшган хизматлари ҳа-қида сўз юритилган.

Муассисларимиз:

Ўзбекистон
Республикаси
болалар
жамғармаси ва
«Соғлом авлод учун»
Халқаро хайрия
жамғармаси

БОШ МУҲАРРИР:
Абдукарим РАҲИМБЕРДИ

Газетамиз бош ҳаммаси:
Ўзбекистон «Матбуот тарқатиш
уюшмаси» ассоциацияси

МАНЗИПМИЗ:

700078, Мустақиллик
майdonи, 5-бино.

Телефон: 39-43-95
Алижон САҒАРОВ
навбатчилик қилди
Обуна индекси - 64654
Руйхатга олиш № 33
Буюртма Г-029 25684 нусхада чоп
этилди. Офсет усулида босилди.
Формати А-3, ҳажми 2 босма табоқ.